

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۴

فارسی آموز

(نوشتن)

سطح پیشرفته

ویژه نظام آموزش بین المللی جمهوری اسلامی ایران

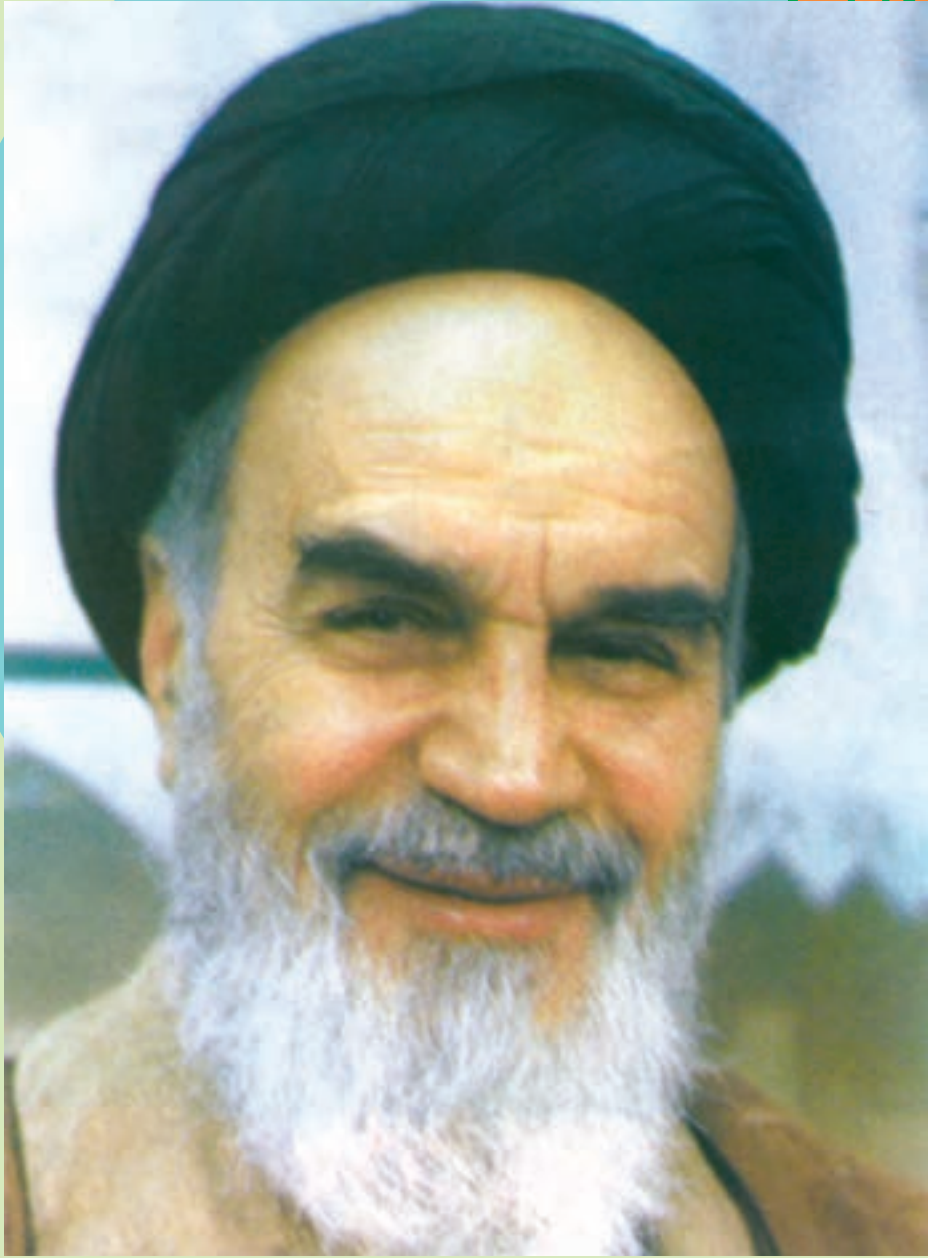
۱۳۹۹

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب:	فارسی آموز ۴ (نوشتن) - ۷۲۱
پدیدآورنده:	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:	احمد تمیم‌داری، حسین قاسم‌پور مقدم، میترا دانشور، مریم دلاور، ابراهیم پویانزاد، احد صبری، مرضیه یزدان‌پناه، نسرین چیت‌سازها، فاطمه محمود گرچی، پروین صادقی‌نژاد، فرنوش کاوه‌پیشه و پریچهر جلی‌آده (اعضای شورای برنامه‌ریزی) حسین قاسم‌پور مقدم (مؤلف) با همکاری مرجان سجودی و علیرضا چنگیزی - کبری محمودی (ویراستار)
مدیریت آماده‌سازی هنری:	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی:	احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - جواد صفری (مدیر هنری، طراح جلد) - مجتبی زند (طراح گرافیک) - مریم وثوقی انباردان (صفحه‌آرا) - فاطمه باقری‌مهر، فاطمه گیتی جبین، الهام جعفرآبادی، کبری اجابتی و راحله زادفتح‌اله (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان:	تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
ناشر:	شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده آبدلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۳، دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷، صندوق پستی: ۴۹۷۹ - ۱۱۱۵۵
چاپخانه:	شرکت افست «سهامی عام» (www.offset.ir)
سال انتشار و نوبت چاپ:	چاپ اول ۱۳۹۹

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست

۸	درس ۱: سرو ابرکوه.....
۱۴	درس ۲: دوستی.....
۲۰	درس ۳: فروغ دانایی.....
۲۶	درس ۴: تماشاگه راز.....
۳۲	درس ۵: کاشان.....
۳۸	درس ۶: قالی بافی.....
۴۴	درس ۷: روز طبیعت.....
۵۴	درس ۱: خورشید.....
۶۰	درس ۲: مهمانی.....
۶۶	درس ۳: کارگروهی.....
۷۲	درس ۴: موزه.....
۷۸	درس ۵: شهر سوخته.....
۸۴	درس ۶: آینه کاری.....
۹۰	درس ۷: نغمه‌های محلی.....
۱۰۰	درس ۱: باران.....
۱۰۶	درس ۲: گره چینی.....
۱۱۲	درس ۳: سرافراز باثنی میهن من.....
۱۱۸	درس ۴: سلام خدا.....
۱۲۴	درس ۵: اصفهان.....
۱۳۰	درس ۶: مینیاتور.....
۱۳۶	درس ۷: عروسی.....

۱/۴

۲/۴

۳/۴

❖ سخنی با فارسی آموزان

ما خوشحالیم که شما فارسی آموزان عزیز، در به کارگیری زبان فارسی مهارت دارید و می‌خواهید فارسی را بیشتر یاد بگیرید. مجموعه کتاب‌های فارسی آموز که براساس یافته‌ها و تجربه‌های علمی و آموزشی صاحب نظران تولید شده است؛ برای شما فرصت‌های مناسبی را ایجاد می‌کند تا با تمرین بیشتر، فارسی را به خوبی بیاموزید. هر یک از کتاب‌های چهارگانه این مجموعه، دربرگیرنده نکته‌ها، واژگان، مکالمه، تلفظ، خوانش و فعالیت‌های متنوع خواندنی و نوشتنی است.

کتاب‌های فارسی آموز در چهار سطح تدوین شده است: سطح مقدماتی: فارسی آموز ۱؛ سطح ابتدایی: فارسی آموز ۲؛ سطح میانی: فارسی آموز ۳؛ سطح پیشرفته: فارسی آموز ۴. در هر سطح برای تقویت مهارت خواندن و نوشتن دو کتاب اصلی و در مجموع هشت کتاب وجود دارد. محتوای برنامه درسی فارسی آموز با توجه به مهارت‌های زبانی، در دو جلد سازماندهی شده است: الف) کتاب فارسی آموز خواندن ب) کتاب فارسی آموز نوشتن.

هر کتاب متناسب با یک دوره و سه پایه تحصیلی است. فارسی آموزان می‌توانند هر بخش را در یک پایه و هر کتاب را در یک دوره بگذرانند. کتاب‌های خواندن و نوشتن هر سطح شامل سه بخش، هر بخش شامل هفت درس و هر کتاب شامل بیست و یک درس است.

رویکرد حاکم بر برنامه درسی فارسی آموزی، رویکرد انتقال فرهنگی است. برای تحقق این رویکرد در تمامی محتوا تا حد امکان سعی شده، جلوه‌ها و آموزه‌های فرهنگی به کار گرفته شود تا از این رهگذر خواننده با زبان و ادب فارسی آشنا شود. کتاب فارسی آموز (خواندن) بر پایه مهارت‌های گفتاری (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن، تفکر و استدلال) سازماندهی شده است. در آموزش فارسی، کتاب خواندن بر رویکرد کلی و کتاب نوشتن، بر رویکرد جزئی تأکید دارد اما با توجه به نگاه ترکیبی، در مراحل از آموزش به هر دو رویکرد نیز توجه شده است.

در بخش اول، دوم و سوم فارسی آموز ۴ (نوشتن)، هر درس از سه تا پنج صفحه و هر صفحه از دو تا چهار تمرین کامل کن، واژه‌سازی، بنویس، جمله‌نویسی، تصویرنویسی، کاربرد اجزای دستوری، کاربرد نشانه‌های نگارشی، جدول، تداعی و یادآوری کلمات، درست نویسی (املا)، بندنویسی، کاربرد پسوندهای واژه‌ساز، تشخیص و کاربرد روابط معنایی و... تشکیل شده است.

برای تقویت و توانایی خوانانویسی و خط خوش فارسی آموزان، در سازماندهی محتوای کتاب های چهارسطحی، سه نوع خط به کار گرفته شده است: الف) خط نسخ که سرمشق خواندن بوده و خطی است که متن درس های فارسی آموز به آن خط چاپ شده است. ب) خط تحریری که سرمشق نوشتن بوده و خطی است که متن بخش «زیبا بنویسیم» کتاب نوشتن با آن نوشته شده است. مبنای بهره گیری از خط نوشتاری یا تحریری، مشق نظری، دست‌ورزی و تمرین عملی است. پ) خط نستعلیق ساده یا شبه نستعلیق، فقط در شعرخوانی های کتاب خواندن ۲، ۳ و ۴ با هدف آشنایی فارسی آموزان با جلوه های خوش نویسی فارسی و پرورش حس زیبایی شناسی به کار گرفته شده است.

در این کتاب به مهارت های نوشتاری زبان و مهارت هایی نظیر دقت، شناخت، تشخیص و کاربرد توجه شده است. کتاب فارسی آموز نوشتن جنبه آموزشی دارد و باید هماهنگ با کتاب فارسی آموز خواندن، آموخته شود. فارسی آموزان می توانند بنا بر تشخیص خود و با توجه به توانایی یادگیرندگان، تمرین های بیشتری را برای نوشتن انتخاب کنند.

امیدواریم از کتاب های فارسی آموز لذت برده و با این کتاب ها بتوانید به خوبی با زبان و ادبیات فارسی آشنا شوید. برای شما فارسی آموزان آرزوی سلامت، موفقیت و شادکامی داریم.

دفتر تألیف کتاب های درسی عمومی و متوسطه نظری

فارسی آموز

۴۱

- درس ۱: سرو ابرکوه
- درس ۲: دوستی
- درس ۳: فروغ دانایی
- درس ۴: تماشاگه راز
- درس ۵: کاشان
- درس ۶: قالی بافی
- درس ۷: روز طبیعت

سرو ابر کوه

درس ۱

نگاه کن و بنویس

۱ به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به هر تصویر، یک جمله بنویسید.

۲ کلمه‌های مهمّ املائی را از متن «بخوان» انتخاب کنید و با خطّ خوانا بنویسید.

.....

.....

۳ مانند نمونه، کلمه‌های جدید بسازید.

خانگی	ی	خانه
.....	ی	پوشیده
.....	ی	خسته
دوندگی	ی	.....

پرندگان	ان	پرنده
.....	ان	ستاره
.....	ان	تشنه
نویسندگان	ان	.....

۴ مانند نمونه، در جای خالی یکی از حروف مناسب را قرار دهید و شکل کامل کلمه را بنویسید.

فضا	ز	ف.....آ
.....	ذ	ن.....م
.....	ض	ر.....م
.....	ظ	غ.....ا

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

شنیدم که پادشاهی به کشتن اسیری دستور داد. اسیر بیچاره که دیگر به فکر جان خود نبود و هیچ چیزی برایش اهمّیت نداشت، به پادشاه دشنام داد و نفرین کرد.

پادشاه پرسید که چه می‌گویید؟ یکی از وزیران باهوش و خیرخواه گفت: «ای پادشاه می‌گویید چه خوب هستند کسانی که خشم خود را فرو می‌برند و انسان‌ها را می‌بخشند.» دل پادشاه به رحم آمد و از خون آن اسیر گذشت. وزیر دیگری که دشمن آن وزیر خیرخواه بود، به پادشاه گفت: «وظیفه ما این است که به جز حرف راست در حضور پادشاه نگوییم، این اسیر به پادشاه دشنام داد و نفرین کرد.» پادشاه از این حرف ناراحت شد و چهره‌اش در هم رفت و گفت: «سخن وزیر باهوشم را بیشتر پسندیدم که خیرخواهی در آن دیده می‌شد.»

(گلستان سعدی با اندکی تغییر)

۱ عبارت «از خون کسی گذشتن» یعنی چه؟

---

۲ منظور از «دل پادشاه به رحم آمد»، چیست؟

---

۳ «خشم خود را فرو بردن»، به چه معنایی به کار رفته است؟

---

۱ جاهای خالی را مانند نمونه با فعل مناسب کامل کنید.

(الف) تو تا به حال به دماوند سفر کرده‌ای؟ (سفر کردن).

(ب) بله، ما یک باغ کوچک در دماوند داریم و هر هفته به آنجا ..... (رفتن).

(پ) شنیده‌ام در دامنه‌های کوه دماوند گیاهان خوش بویی ..... (رویدن).

(ت) بله، من و مادربزرگم، همیشه سبزی‌های کوهی را ..... (جمع کردن) و مادرم با آنها، آش ..... (درست کردن)

(ث) آنها مردم مهربان و پرکاری ..... (هستن).

(ج) دیروز پدربزرگم شعری از ملک‌الشعرا برایم ..... (خواندن) که دربارهٔ کوه دماوند ..... (بودن).

(چ) هفتهٔ بعد شما هم با ما به کوه دماوند ..... (آمدن) و از هوای آنجا ..... (لذت بردن).

۲ متن زیر را بخوانید؛ فعل‌های آن را مشخص کنید و در محل نقطه چین بنویسید.

فرمانروایی از خدمتکارانش پرسید: «آن چه چیز است که پارسال نرسید و امسال هم نمی‌رسد؟» یکی از خدمتکارانش گفت: «آن حقوق من است!»

۳ کلمه‌های زیر را بخوانید و فعل‌ها را مانند نمونه، مشخص کنید:

پروانه، اتاق، خریدیم، می‌شناسد، مدرسه، دوست، می‌خوانی، معلم، دانش، گرفتند، کتاب، کشید، راهرو، پختم

۴ یادداشت روزانه‌ای در یک بند بنویسید. سپس؛ در سه جملهٔ اول نهادهای آن را مشخص کنید.

۱ با استفاده از کلمه‌های زیر یک بند دربارهٔ زیبایی‌های «دریا» بنویسید.

افق - کشتی - ساحل - مروارید - توفان - دریا - ماهی

---

۲ در پنج سطر، متن کوتاهی دربارهٔ «زیبایی‌های آبشار» بنویسید.

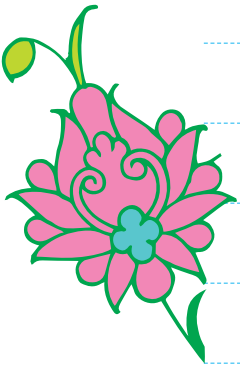

یادداشت:

A large white rectangular area with rounded corners, containing 15 horizontal blue dashed lines for writing.

نگاه کن و بنویس

۱ درباره هر تصویر، یک جمله بنویسید.

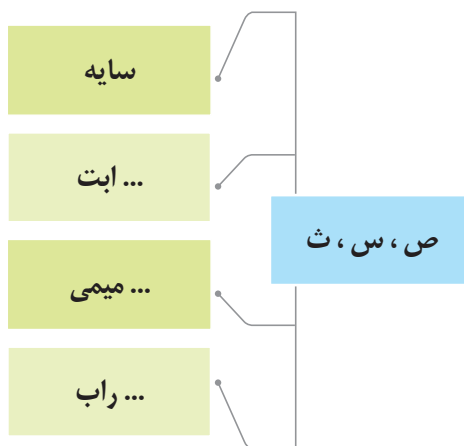

۲ پنج کلمه مهمّ املائی از متن «بخوان» انتخاب کنید و با رعایت فاصله کلمات بنویسید.

---

۳ مانند نمونه جای خالی کلمه‌های روبه‌رو را با یکی از حرف‌های مناسب داخل مستطیل آبی، کامل کنید.

۴ مانند نمونه با حروف در هم ریخته زیر کلمه‌های معنادار بسازید.

ص، ح، ب
ب، ن، ه، ا، م، ر
ر، آ، ج

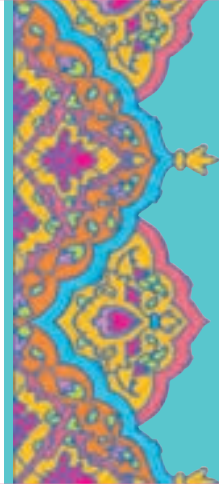
نمونه: صبح

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

« سال‌ها پیش در آبگیری سه ماهی با یکدیگر همسایه بودند. این سه ماهی سالیان دراز با آسودگی در آبگیری زندگی می‌کردند تا آنکه روزی لاک‌پشتی که در همسایگی ایشان بود، به کنار آبگیر آمد و فریاد برآورد که صیادی در این اطراف است. روز دیگر به آبگیر شما خواهد رسید. ماهیان ترسیدند و فریاد زدند که ای برادرِ دانا ما را نصیحت کن. چه کنیم تا از چنگ این دشمن خلاصی یابیم؟ لاک‌پشت گفت: باید خود را مُرده نشان دهید ... »

(حکایت عبرت انگیز آن سه ماهی، نادر ابراهیمی، با اندکی تغییر)

۱ لاک‌پشت چه نسبتی با ماهیان داشت؟

---

۲ چرا ماهیان هراسناک شدند؟

---

۳ لاک‌پشت چگونه ماهیان را نصیحت کرد؟

---

۴ حکایت را در دو سطر ادامه دهید تا به پایان برسد.

---

۱ شعر زیر را بخوانید و مصراع دوم و بیت سوم آن را مشخص کنید و از روی آن یک بار بنویسید.

تن زنده والا به ورزشگری است	که ورزشگری مایه زندگی است
به ورزش گرای و سرافراز باش	که فرجام سستی سرافکنندگی است
هنر جوی تا کام یابی و ناز	که جویندگی راه یابندگی است

«ملک الشعراء بهار»

---

۲ متن ناتمام زیر را با دو جمله کامل کنید.

«دریا، خروشان شده بود و موج‌های آن پشت سر هم با صدای وحشت‌آوری به سنگ‌ها و صخره‌های کنار ساحل برخورد می‌کردند و .....

---

۳ از پشت پنجره بیرون را با دقت نگاه کنید و چیزهایی را که می‌بینید، در چند سطر بنویسید.

---

۱ در جاهای خالی کلمه‌های مناسب بنویسید و متن زیر را کامل کنید.

یک روز معلّم ما موضوع عجیبی برای انشا به ما داده بود. «اگر بین خانه‌ها دیوار نبود.»
اول همه ..... تعجب کردیم ولی ..... بچه‌ها انشاهای جالبی نوشته بودند.
یکی از ..... نوشته بود: «اگر ..... خانه‌ها دیوار نبود، دیگر هیچ
مادربزرگی ..... نمی ماند و هیچ کس از تنها بودن ..... نبود.»
یکی دیگر هم گفته بود: «ما می توانیم ..... را باهم انجام بدهیم.» «من هم نوشته بودم
« .....

۲ عنوان مناسبی برای متن بالا انتخاب کنید

۳ متنی با موضوع «باغ همسایه ما» بنویسید.

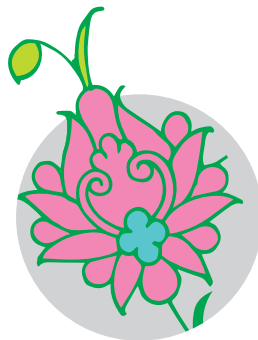
---

۴ متنی بنویسید و کلمه‌های زیر را در آن به کار ببرید.

دوست، همسایه، نردبان، اورژانس، تلفن

Blank writing area with horizontal dashed lines for text entry.

فروغ دانایی

درس ۳

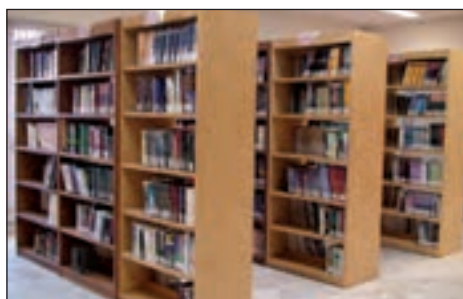
نگاه کن و بنویس

۱ به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به هر تصویر، پنج کلمه مرتبط با تصویر بنویسید.

---

۲ برای هر کلمه، دو هم خانواده بنویسید.

(الف) مدرسه: .....

(ب) علم: .....

(ج) جامع: .....

(د) قدرت: .....

۳ برای هر کلمه، یک واژه مترادف (هم معنی) بنویسید.

(الف) رایگان: .....

(ب) نگه‌داری: .....

(ج) تحقیق: .....

(د) کشور: .....

۴ مانند نمونه، کلمه‌های ردیف «الف» را به کلمه‌های ردیف «ب»، وصل کنید و واژه‌ای تازه بسازید.

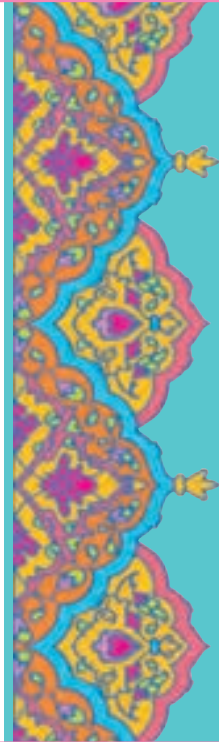
الف	ب	کلمه جدید
فرهنگ	ریز	.....
سخت	بار	.....
لب	سرا	فرهنگسرا
رگ	کوش	.....

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

زنان در شاهنامه نه تنها در قهرمانی‌ها و موفقیت‌های پادشاهان و پهلوانان به طور مستقیم و یا غیر مستقیم نقشی مؤثر داشته‌اند، بلکه گاهی در لشکرکشی‌ها و جنگ‌ها نیز شرکت کرده‌اند و عده‌ای را رهبری کرده و یا با فداکاری و هوش بی‌نظیر خود مسیر وقایع تاریخی را تغییر داده‌اند. از میان این زنان می‌توان به سیندخت، کتایون و گردآفرید اشاره کرد. به نمونه زیر توجه کنید:

از پهلوانی به نام سام خواسته می‌شود که به کابلستان لشکرکشی کرده، آنجا را به خاک و خون بکشد. سیندخت مادر رودابه و همسر مهرباباد پادشاه کابلستان، زنی با کفایت و با درایت بود. وقتی او می‌فهمد که سام می‌خواهد به کابلستان لشکرکشی کند، برای دیدن او حرکت کرده و به نزد سام می‌رود و با او به صحبت می‌پردازد و از او می‌خواهد که از این لشکرکشی دست بکشد.

۱ زن چه نقشی در شاهنامه داشته‌اند؟

.....

۲ چند تن از زنان حماسه‌ساز شاهنامه را نام ببرید؟

.....

۳ منظور از «به خاک و خون کشیدن»، چیست؟

.....

۴ «لشکرکشی کردن»، یعنی چه؟

.....

۵ منظور از «دست کشیدن» در این متن چیست؟

.....

۱ مانند نمونه جمله‌های ساده‌ی زیر را به جمله‌های غیر ساده تبدیل کنید.

نمونه: امروز هوا کمی سرد است.

امروز هوا کمی سرد است، بنابراین؛ باید لباس گرم بپوشم.

الف) شاید پدرم از مسافرت برگشته باشد

ب) محبت و دوستی را می‌توان مانند یک دانه در باغچه کاشت

۲ به جای کلمه‌هایی که زیر آنها خط کشیده شده، کلمه‌های مناسبی قرار دهید.

♦ ما دیروز به کتابخانه رفتیم.

♦ من هم قصد رفتن به کتابخانه را داشتم ولی نتوانستم بروم.

♦ هر کدام از ما ۳ کتاب به امانت گرفتیم.

♦ چند روز دیگر باید کتاب‌ها را به کتابخانه برگردانید.

♦ ده روز مهلت داریم.

۳ متن زیر را بخوانید و کلمه‌های «تا اینکه، و، تا» را در جای خالی مناسب بنویسید.

شخصی به عیادت بیماری رفت مدّت خیلی زیادی کنار بستر بیمار ماند..... با او صحبت کرد.

در میان صحبت به بیمار گفت: «دلت چه می‌خواهد..... برایت تهیه کنم. بگو..... خجالت نکش.»

بیمار گفت: «دلّم می‌خواهد بمیرم..... از عذاب هم‌صحبتی با تو راحت شوم.»

۱ با ترکیب‌های زیر جمله بسازید.

الف) فهرست کتاب:

ب) داستان بلند:

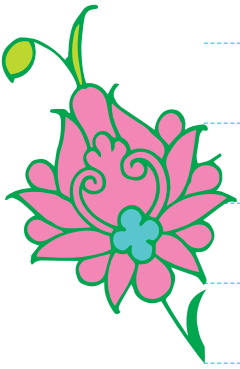
۲ تصوّر کنید بر روی یک صندلی در فرودگاه نشسته‌اید، به صداهای اطراف خود گوش کنید و فضای فرودگاه را با توجه به صداهایی که می‌شنوید، توصیف کنید.

۳ متنی درباره «کتابخانه مدرسه» بنویسید.

یادداشت:

A large white rectangular area with rounded corners, containing 15 horizontal blue dashed lines for writing.

تماشاگه راز

درس ۴

نگاه کن و بنویس

۱ به تصاویر زیر با دقت نگاه کنید.

(ب)

(الف)

(ب)

(الف)

در هر ردیف تصاویر الف و ب را با هم مقایسه کنید و یک جمله درباره آنها بنویسید.

ردیف اول:

ردیف دوم:

۲ مترادف هر واژه را بنویسید.

(الف) بوستان: .....
(ب) رود: .....
(ج) گوناگون: .....
(د) پهناور: .....

۳ مانند نمونه هر دسته از حرف‌ها را با یکدیگر ترکیب کنید و کلمه‌ای معنادار بنویسید.

عطر	(ط - ر - ع)
.....	(ر - ح - ا - ت)
.....	(ط - ی - ب - ت - ع)
.....	(ی - گ - ه - ا - ن - ا)

۴ مانند نمونه در پایان هر کلمه، حرف مناسب آن را قرار دهید.

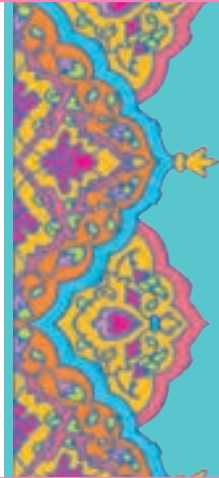
(الف) ثبت (ت، ط)
(ب) تفریه (ه، ح)
(ج) مناط (غ، ق)
(د) حو (ظ، ض)

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

آنگاه که کشتزارهای بزرگ شبدر به گل نشست‌اند، بوی شبدر زانوانت را چنان می‌لرزاند که می‌نشینی کنار کشتزار شبدر. هیچ چیز دل‌انگیزتر از حس کردن عطر یاس و بهار نارنج در صبحی تازه، وقتی از کنار گلدان یاس خانه می‌گذری، نیست. پدر، عطر بنفشه‌های جنگلی و برگ‌های خیس و سرشاخه‌های تبر خورده را با خود می‌آورد.

(بردمیدن یاس - نادر ابراهیمی)

۱ در نوشته بالا، دل‌انگیزترین حس برای نویسنده چیست؟

---

۲ چه زمانی زانوان نویسنده می‌لرزد و کنار کشتزار می‌نشینی؟

---

۳ چه عطر و بویی پس از ورود پدر به مشام می‌رسد؟

---

۱ شعر زیر را بخوانید و قافیه‌ها، ردیف و قالب آن را مشخص کنید.

تو دادی مرا دانش و زور و فر	به یزدان چنین گفت کای دادگر
بیابان بی‌آب و دریای نیل	که پیشم چه شیر و چه دیو و چه پیل
چو خشم آورم پیش چشمم یکی است	بداندیش بسیار و گر اندکی است

(فردوسی)

۲ جمله‌های زیر را با دو سطر کامل کنید.

اتاق تاریک تاریک بود. چشمم هیچ چیز انمی دید. دستم را به سوی دیوار دراز کردم و

---

۳ کلمات داخل پرانتز را در جای مناسب قرار دهید و جمله را بازنویسی کنید.

نمونه:

◆ دیروز به توچال رفته بودیم.

◆ ساعت چند رسیدید؟ (حدوداً)

حدوداً ساعت چند رسیدید؟

◆ ساعت ۸ (دقیقاً)

◆ هوای آنجا سرد بود؟ نه؟ (احتمالاً)

◆ یک درجه زیر صفر بود. ما خیلی لذت بردیم. هوا تمیز بود. (حدوداً، واقعاً)

◆ با خانواده‌ات رفتی؟ آنها هم به کوه نوردی علاقه‌مندند؟

بله، ما جمعه‌ها به کوه‌نوردی می‌رویم. (اغلب)

◆ وسط هفته هم می‌روید؟

ما وسط هفته به کوه‌نوردی نمی‌رویم. (هرگز)

◆ من آخر هفته برای اولین بار با یک تور به صحرا می‌روم. (او)

◆ می‌دانی چه وسایلی باید با خودت ببری؟ (آنها)

◆ بله من باید لباس‌های خنک، عینک آفتابی، کلاه و بطری آب ببرم. (ما)

---

۱ خود را در یک گل فروشی تصوّر کنید. با توجه به حسّ بینایی، شنوایی، بویایی و سایر حواس، گل فروشی را توصیف کنید.

---

۲ متنی با موضوع «زیباترین گردشگاهی که تا به حال دیده‌ام»، بنویسید.

نگاه کن و بنویس

۱ با توجه به تصاویر زیر، یک بند درباره شهر کاشان بنویسید.

کاشان

۲ واژه‌های مهمّ املائی بخش «بخوان» را بیابید و با خطّی خوانا و زیبا بنویسید.

---

۳ در جمله‌های زیر واژه‌هایی غلط نوشته شده‌اند، آنها را اصلاح کنید و شکل درست آنها را در محلّ نقطه چین بنویسید.

(الف) مردم ایران، انسان‌هایی با محبّت و محمان نوازند. (.....)

(ب) کاشان دارای زمین‌های حاصل خیزی است. (.....)

۴ مانند نمونه، کلمه‌های ردیف اوّل را به بخش‌های مناسب ردیف دوم وصل کنید و کلمه تازه بسازید.

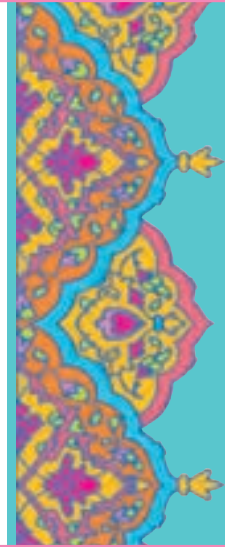
کلمه جدید	ردیف دوم	ردیف اوّل
	گر ←	باف
بافنده	نده ←	صبح
	گاه ←	سفال
	مند ←	قدرت

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

سهراب سپهری در سال ۱۳۰۷ در کاشان به دنیا آمد. او شاعری نوآور و نقاشی توانا بود. پدر و مادرش هر دو اهل هنر و شعر بودند. دوره ابتدایی و متوسطه را در کاشان گذراند، سپس به تهران آمد و در دانشکده هنرهای زیبا به تحصیل پرداخت.

او نخستین مجموعه شعرش را که «مرگ رنگ» نام داشت، در سال ۱۳۳۰ منتشر کرد. در زندگی او سکوت و تفکر یکی از مهم‌ترین مسائل بود و به پیرامون خود بسیار توجه داشت. طرز رفتار او با خانواده و دوستانش نشان‌دهنده زندگی انسانی اوست.

۱ سهراب سپهری کیست و اهل کجاست؟

---

۲ طرز رفتار سهراب با خانواده و دوستانش چگونه بوده است؟

---

۳ مهم‌ترین مسئله زندگی او چه بود؟

---

۱ زمان فعل‌ها را مانند نمونه مشخص کنید.

- (الف) ما هدیه زیبایی برای روز تولد پدرمان خواهیم گرفت. (آینده)
 (ب) شما چگونه هفته گذشته این کار دستی زیبا را ساختید؟ (.....)
 (ج) هم اکنون پرندۀ خوش آوازی را از پنجرۀ اتاقم می‌بینم. (.....)

۲ با توجه به کلمه‌های داخل کمانک، جمله‌ها را تغییر دهید.

- نمونه: من دیروز به مدرسه رفتم. (فردا - خواهیم رفت)
 من فردا به مدرسه خواهیم رفت.
 (الف) ما الان صدای تو را می‌شنویم (دیروز - شنیدیم)

(ب) شما هفته آینده کتاب‌های جدیدی خواهید خرید. (دوروز پیش - خریدید)

(ج) مریم دیشب یک دسته گل به مادرش هدیه داد. (الان - می‌دهد)

۳ از روی گفت‌وگوی زیر یک بار بنویسید.

سلام

سلام

روز گذشته تماس گرفتم، نبودید.

◆ رفته بودیم کاشان. جای شما خالی!

◆ من تا به حال کاشان را ندیده‌ام. اسم جالبی دارد!

◆ کاشان از «کی آشیان» گرفته شده؛ یعنی جایگاه پادشاه کیانی.

◆ کاشان آثار باستانی هم دارد؟

◆ بله باغ فین، تپه‌های سیلک، خانه‌های تاریخی و ...

◆ راستی از مشاهیر کاشان چه کسانی را می‌شناسید؟

◆ کمال‌الملک، نقاش معروف، اهل کاشان بوده. سهراب سپهری هم از شاعران معروف این شهر است.

◆ پس باید حتماً یک سفر به کاشان بروم.

۱ برای نوشته‌ی زیر عنوان و شروع مناسبی بنویسید.

پادشاه بی‌درنگ دستور داد اسب سفیدی بیاورند. مرد محکوم گفت: «باید دو سال در کنار این جانور بمانم.» پادشاه گفت: «دو سال به تو وقت می‌دهم. اما اگر بعد از این دو سال، اسب پرواز نکند، تو را مجازات می‌کنم.» مرد با اسب از قصر بیرون رفت و خوشحال بود که هنوز مجازات نشده است. وقتی به خانه رسید، دید که خانواده‌اش متعجب شدند و او داستان را گفت.

همسرش گفت: «از کی تا حالا در این خانه کسی بلد بوده که اسب را به پرواز دریاورد؟» مرد گفت: «نگران نباشید. اول اینکه هیچ کس تا حالا سعی نکرده به اسبی یاد بدهد که پرواز کند، یک وقت دیدید که یاد گرفت! دوم اینکه پادشاه خیلی پیر است و شاید در این دو سال بمیرد. سوم اینکه شاید این حیوان بمیرد و بتوانم دو سال دیگر وقت بگیرم تا به اسب دیگری پرواز یاد بدهم! فرض کنید حکومت پادشاه سرنگون گردد و یا جنگ شود. در حقیقت اگر هیچ اتفاقی هم نیفتد، دو سال دیگر زندگی کرده‌ام و می‌توانم در این مدت هر کاری که دلم می‌خواهد انجام دهم، همین کافی است؟!»

۲ یکی از مکان‌هایی را که دوست دارید، توصیف کنید. سپس؛ زمان فعل‌های آن را مشخص کنید.

قالی بافی

درس ۶

نگاه کن و بنویس

۱ تصویر زیر یک فرش ایرانی است. آن را توصیف کنید.

مانند نمونه به معنی کلمه‌ها توجه کنید و حرف مناسب را در جای خالی قرار دهید. ۲

(الف) تصویر: نقش

(ب) خال: آفریننده

(ج) زره: فلز سفید رنگ با ارزش

(د) بار: گرد و خاک ریز و نرم

متضاد کلمه‌های زیر را بنویسید. ۳

(الف) ثروتمند: .....

(ب) گمنام: .....

(ج) ارزشمند: .....

(د) شفاف: .....

معنای واژه‌های زیر را بنویسید. ۴

(الف) کاخ: .....

(ب) ستمگر: .....

(ج) فرمانروا: .....

(د) دنیا: .....

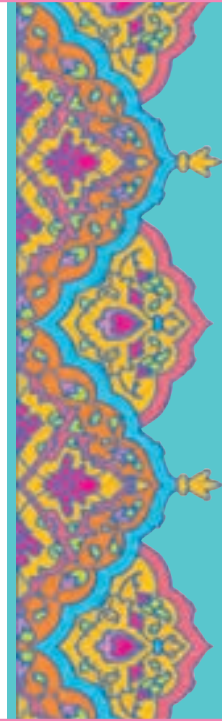

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«بته‌جقه یکی از نقش‌های تزئینی ایرانی است. این نقش از سرو ایرانی سرچشمه گرفته. علامه دهخدا بته‌جقه را ساخته شده از پرپرندگان می‌داند که بر بالای «پیش کلاه» فرمانروایان ایران قرار می‌گرفت. بته‌جقه تصویر کوچک شدهٔ سرو سرافکنده است که نشان ایران و ایرانیان و حکایت‌کننده از راستی و فروتنی ایشان است.

همچنین؛ بته‌جقه، اصطلاحی است برای نوعی طرح تزئینی به شکل پرپرنده که به اشکال مختلف، بر روی گچ‌بری‌ها، پارچه‌های ترمه و بعضی قالی‌ها دیده می‌شود.»

۱ بته‌جقه نماد و نشان چیست؟

.....

۲ بته‌جقه چه کاربردهایی دارد؟

.....

۳ این نقش در نزد ایرانیان چه مفهومی دارد؟

.....

۱ قالب شعرهای زیر را در محل نقطه چین بنویسید.

که نتوان برآورد فردا ز گل	بیا تا برآریم دستی ز دل
که بی برگ ازین بیش نتوان نشست	چو شاخ برهنه برآریم دست

(سعدی)

..... نوع قالب شعر:

بر مرغزار دیلم و طرف سپیدرود	ب) هنگام فرودین که رساند زما درود
گویی بهشت آمده از آسمان فرود	کز سبزه و بنفشه و گل‌های رنگ‌رنگ
جنگل کبود و کوه کبود و افق کبود	دریا بنفش و مرز بنفش و هوا بنفش

(ملک‌الشعرای بهار)

..... نوع قالب شعر:

۲ برای توصیف خصوصیات اخلاقی یک شخص، به چه چیزهایی باید توجه کرد؟

---

۳ با استفاده از توصیف ظاهری، چهره یکی از دوستان خود را توصیف کنید.

---

۱ نوشته‌ی زیر را بخوانید و بند پایانی نوشته را به دلخواه تغییر دهید.

تنها بازمانده‌ی یک کشتی شکسته توسط جریان آب به یک جزیره‌ی دورافتاده برده شد. او با بی‌قراری به درگاه خداوند دعا می‌کرد تا او را نجات بخشد. او ساعت‌ها به اقیانوس چشم می‌دوخت تا شاید نشانی از کمک بیابد اما هیچ چیز به چشم نمی‌آمد. آخر سر ناامید شد و تصمیم گرفت که کلبه‌ای کوچک خارج از کشتی بسازد تا از خود و وسایل اندکش بهتر محافظت کند. روزی پس از آنکه از جستجوی غذا بازگشت، خانه‌ی کوچکش را در آتش یافت، دود به آسمان رفته بود؛ بدترین چیز ممکن رخ داده بود. او عصبانی و اندوهگین شد. صبح روز بعد با صدای یک کشتی که به جزیره نزدیک می‌شد، از خواب برخاست. کشتی می‌آمد تا او را نجات دهد. مرد از نجات دهندگانش پرسید: «چطور متوجه شدید که من اینجا هستم؟» آنها در جواب گفتند: «از علامت دودی که فرستادی!»

صبح روز بعد

◆ دربارهٔ فرش ایرانی چیزی می‌دانی؟

◆ بله، پدر بزرگم طراح نقش قالی بوده و برایم چیزهای جالبی دربارهٔ فرش تعریف کرده است.

◆ می‌توانی برای من هم بگویی؟

◆ بله دربارهٔ چه بخشی بیشتر دوست داری بدانی؟

◆ دربارهٔ نقش قالی.

◆ قالی ایرانی نقش‌های مختلفی دارد؛ مانند طرح سجاده‌ای، طرح بتّه، طرح افشان و طرح‌های دیگر ولی من

طرح شکارگاه را بیشتر از همهٔ آنها دوست دارم.

◆ طرح شکارگاه چه طرحی است؟

◆ طرحی که در آن حیوانات و پرندگان بر

روی قالی بافته می‌شوند.

◆ در این طرح چه پرندگانی بیشتر دیده

می‌شوند؟

◆ طاووس، هدهد، طوطی و از همه مهم‌تر

سیمرغ

روز طبیعت

درس ۷

نگاه کن و بنویس

۱ با دقت به تصاویر زیر نگاه کنید و ترتیب آنها را با شماره مشخص کنید. سپس؛ با توجه به تصاویر یک بند

بنویسید.

۲ مانند نمونه، حرف آخر هر کلمه را در ابتدا قرار دهید و کلمه جدید را با آن شروع کنید.

۳ کلمه‌های هم خانواده را مانند نمونه پیدا کنید و در کنار هم بنویسید.

اختلاف، رسم، ناحیه، خالق، اعتدال، رسوم، عدالت، نواحی، منظره، مخلوق، مختلف، معتدل
(اختلاف، مختلف)،

۴ مانند نمونه با حروف درهم ریخته زیر، کلمه‌های معنادار بنویسید.

ح، ر، ص، ا
ا، د، ی، ش
ز، ه، س، ب
ا، ت، خ، د، ر، ن

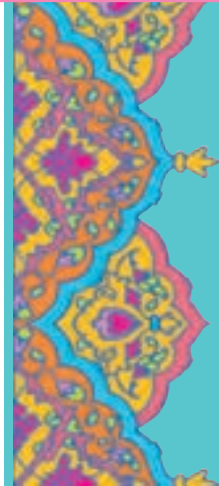
صحرا،

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«... از بس دست و بال مردم زخم می‌شد، شیشه‌های مربّا رو دست مانده و ردیف شده تو خانه‌ها. شیشه‌ها از دست بچه‌ها و حتّی آدم بزرگ‌ها می‌افتاد و جرینگ می‌شکست. وقتی می‌خواستند خرده‌های شیشه را جمع کنند، دست و بالشان می‌برید یا تگّه ای از آن می‌رفت به پای آدمیزاد...»

(مربّای شیرین - مرادی کرمانی)

منظور از جمله‌های زیر چیست؟

۱ از بس دست و بال مردم زخمی می‌شد.

۲ شیشه‌های مربّا رو دست مانده بود.

۳ شیشه‌ها ردیف شده تو خانه‌ها.

۴ شیشه‌ها جرینگ می‌شکست.

۱ فعل‌های زیر را مانند نمونه صرف کنید.

سوم شخص جمع	دوم شخص جمع	اول شخص جمع	سوم شخص مفرد	دوم شخص مفرد	اول شخص مفرد
آنها گرفتند	شما گرفتید	ما گرفتیم	او گرفت	تو گرفتی	من گرفتم
.....	.....	.....	.....	تو خواندی	.....
.....	.....	ما می‌رویم	.....	.....	.....
آنها می‌نویسند	.....	.....	.....	.....	.....

۲ مانند نمونه، شخص هر فعل را مشخص کنید.

نمونه: پوشیدیم (اول شخص جمع)

(الف) آمدم (.....) (ب) گفتند (.....)

(پ) می‌رسی (.....) (ت) نشست (.....) (ث) می‌سازند (.....)

۳ خاطره یکی از سفرهای خود را بنویسید. فعل‌ها را در نوشته خود مشخص کنید و زیر آنها خط بکشید.

---

۱ خاطره زیر را بخوانید و یک بار این خاطره را از زبان بز (شخصیت داستان) تعریف کنید.

امروز روز سختی بود. هر کاری کردم که حنایی، بز چالاک گله، از روی جوی آب بپرد، نشد که نشد. می دانستم پریدن این بز از جوی آب همان و پریدن یک گله گوسفند و بز به دنبال آن همان. عرض جوی آب قدری نبود که حیوانی چون حنایی نتواند از آن بگذرد. هر چه فریاد زدم و دست هایم را در هوا تکان دادم، فایده ای نداشت. حنایی از جوی رد نشد که نشد!

پیرمرد دنیا دیده ای از دور پیدا شد. وقتی ماچرا را دید، جلو آمد و گفت: «من چاره کار را می دانم.» چوب دستی

خود را در جوی آب فرو برد و آب زلال جوی را گل آلود کرد. بز به محض آنکه آب جوی را دید، از سر آن پرید و در پی او تمام گله پرید.

من مات و مبهوت ماندم که این چه کاری بود و چه تأثیری داشت؟ پیرمرد که آثار بهت و حیرت را در چهره من دیده بود، گفت: «تعجبی ندارد تا وقتی بز خودش را در جوی آب می دید، حاضر نبود پا روی خویش بگذارد. آب را که گل آلود کردم، دیگر خودش را ندید و از جوی پرید.»

---

۲ دربارهٔ تصویر زیر دو بند بنویسید.

Handwriting practice lines consisting of 15 horizontal dashed blue lines.

زبان در دهان ای خردمند چیست؟	کلید در گنج صاحب هنر
.....	.....
چو در بسته باشد چه داند کسی	که جوهر فروش است یا پیله‌ور
.....	.....
اگر چه پیش خردمند خامشی ادب است	به وقت مصلحت آن به که در سخن کوشی
.....	.....
دو چیز طیره عقل است: دم فروستن	به وقت گفتن و گفتن به وقت خاموشی
.....	.....

(سعدی)

***

بیا ای دل از اینجا پر بگیریم	ره کاشانه دیگر بگیریم
.....	.....
بیا گم کرده دیرین خود را	سراغ از لاله پرپر بگیریم
.....	.....

(قیصر امین پور)

با اینکه سخن به لطف آب است   کم گفتن هر سخن صواب است

آب ار چه همه زلال خیزد   از خوردن پُر ملال خیزد

لمگوی و گزیده‌گوی چون دُر   تا ز اندک تو جهان شود پر

لاف از سخن چو دُر توان زد   آن خشت بود که پر توان زد

یک دسته گل دماغ پرور   از خرمن صد گیاه، بهتر

(نظامی گنجوی)

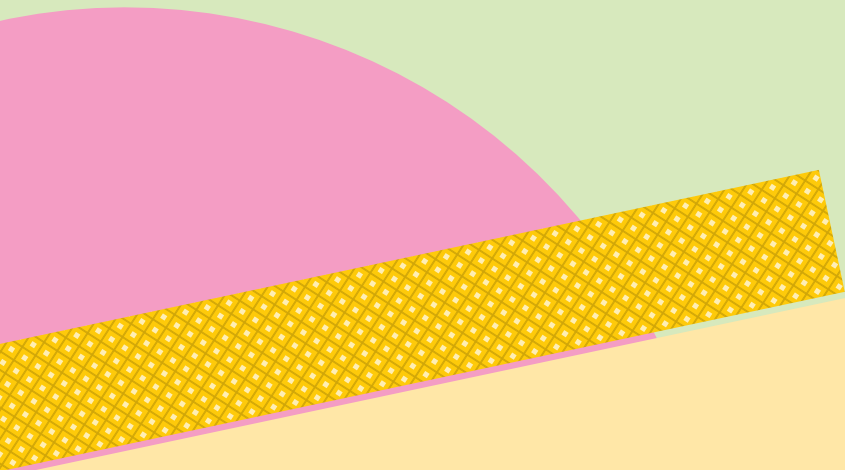
***

کس چون تو طریق پاک بازی نگرفت   با زخم نشان سرفرازی نگرفت

زین پیش دلاورا، کسی چون تو شگفت   حیثیت مرگ را به بازی نگرفت

(حسن حسینی)

فارسی آموز

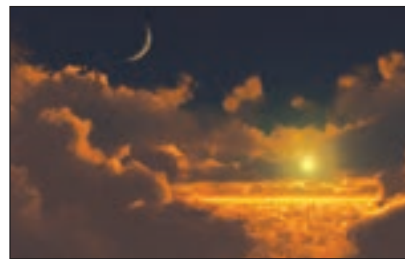
۴ / ۲

- درس ۱: خورشید
- درس ۲: مهمانی
- درس ۳: کارگروهی
- درس ۴: موزه
- درس ۵: شهر سوخته
- درس ۶: آینه کاری
- درس ۷: نغمه های محلی

نگاه کن و بنویس

۱ با توجه به هر تصویر، جمله‌ای بنویسید.

۲ واژه‌های مهمّ املائی متن «بخوان» را با خطّی خوانا بنویسید.

۳ با توجه به معنی کلمه، در جای خالی حرف مناسب قرار دهید.

(الف) ..... لوع: نمایان شدن خورشید در هنگام صبح

(ج) خ ..... وف: ماه گرفتگی

(ب) ..... روب: ناپدید شدن خورشید در پایان روز

(د) أف ..... : کرانه آسمان

۴ املائی درست کلمه‌های غلط را که زیر آنها خط کشیده شده است؛ بنویسید.

(الف) ساعتی به آسمان نگاه کردم تا حلال ماه را ببینم. (.....)

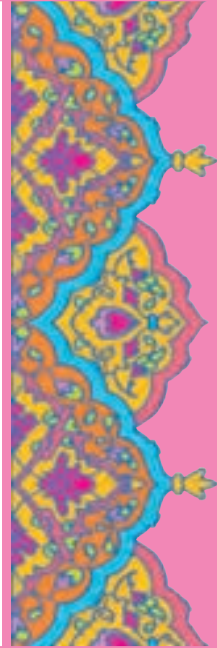
(ب) از زیبایی‌های آسمان در هنگام صحر بیشتر لذت می‌برم. (.....)

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

مسافری که بار شیشه داشت، می‌خواست وارد شهری شود. مأمور گمرک که چوبی در دست داشت، مرتب چوب را به بار مسافران می‌زد و می‌گفت: «چی داری؟» مسافران هرچه در بارشان بود، می‌گفتند و مأمور گمرک، مقدار پول گمرکی را که باید بپردازند، مشخص می‌کرد. وقتی مأمور گمرک به مسافری که بار شیشه داشت، رسید؛ طبق معمول چوبی به بارش زد و گفت: «چی داری؟» مسافر گفت: «اگر یک چوب دیگر بزنی، هیچ ندارم.»

(فوت کوزه‌گری، مصطفی رحماندوست)

۱ چرا باید در انجام هر کاری دقیق بود؟

---

۲ چرا مسافر گفت: «اگر یک چوب دیگر بزنی، هیچ ندارم؟»

---

۳ با توجه به متن، مقدار پول گمرکی چگونه محاسبه می‌شد؟

---

۱ نوع قالب شعر وقافیه ها را در سروده زیر مشخص کنید.

دوش مرغی به صبح می نالید   عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش
یکی از دوستان مخلص را   مگر آواز من رسید به گوش
گفت باور نداشتم که تو را   بانگ مرغی چنین کند مدهوش

(سعدی)

۲ در «بند» زیر، موضوع اصلی نوشته را مشخص کنید و درباره آن بنویسید.

هنر آنان که متنی را خوب و زیبا و تأثیر گذار می خوانند، کم از نویسندگان آن متن نیست. کم نیستند خوانندگانی که در هنگام خواندن متن، آن چنان متن را بد می خوانند که رغبت شنونده را از بین می برند و درست در نقطه مقابل، گاه متن یا شعری متوسط، آن چنان خوانده می شود که شنونده را شگفت زده شیوه شیرین خواندن خود می کند.

(محمد رضا سنگری)

۱ با توجه به موضوع زیر، یک بند بنویسید.

«مادر، خورشید خانه»

نگاه کن و بنویس

۱ برای هر تصویر زیر یک جمله مناسب بنویسید.

۲ پنج واژه مهمّ املائی را از متن «بخوان» بیابید و به همراه معنی، آنها را بنویسید.

---

۳ در هر جمله، املائی درست کلمه را انتخاب کنید و آن را در جای خالی بنویسید.

الف) یکی از رفتارهای زیبای مهمان‌نوازی، (استقبال - استغبال) از مهمان است. (.....)

ب) من با (پذیرایی - پذیرایی) کردن از مهمان‌ها به مادرم کمک کردم. (.....)

۴ کدام گزینه با توجه به معنای آن، غلط است؟

الف) میزبان = مهماندار

ب) بدرغه = همراهی کردن مهمان هنگام رفتن

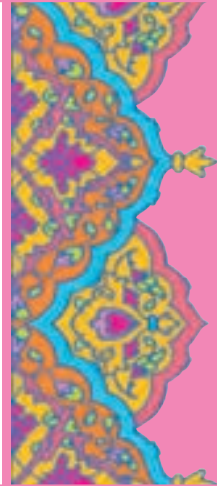
ج) رسوم = عادت‌ها

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

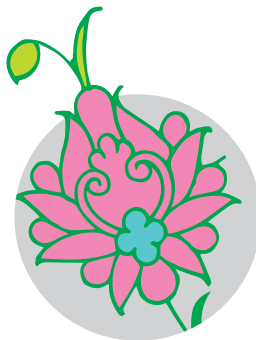
شخصی، شتر گم کرد. سوگند خورد که اگر شتر را پیدا کند، آن را به درم بفروشد. چون شتر را یافت از سوگند خود پشیمان شد. برای آنکه سوگند خود را نشکند؛ گربه‌ای در گردن شتر آویخت و بانگ زد: «چه کسی می‌خرد؟ شتری را به درم و گربه‌ای را به صد درم؟ اما هر دو را با هم می‌فروشم.» شخصی آنجا بود؛ گفت: «این شتر ارزان بود؛ اگر این قلاده را در گردن نداشت!»

(عبید زاکانی)

۱ علت پشیمانی شخص شتر گم کرده، چه بود؟

۲ مقصود از جمله: «این شتر ارزان بود؛ اگر این قلاده در گردن نداشت» چیست؟

۱ مانند نمونه‌ها، فعل‌ها را صرف کنید و در هر قسمت، بن فعل‌ها را مشخص کنید.

دیدم	دیدید	دیدیم	دیدید	دید	دیدید	بن: (دید)
می‌شنوم				می‌شنود		شنو
نشستم						
می‌آورم						

۲ مانند نمونه‌ها، «بن» فعل‌ها و نوع آنها را مشخص کنید.

رفتم: (رفت) ← (ماضی)   می‌روم: (رو) ← (مضارع)
 گرفتم: ( ) ← ( )   بگیرم: ( ) ← ( )
 بنویسید: ( ) ← ( )   می‌خورند: ( ) ← ( )

۳ گفت و گوی زیر را به فارسی معیار برگردانید.

(الف) امروز میای خونه ما درس بخونیم؟

(ب) نه؛ امروز مهمونی دعوت شدیم

(الف) کجا؟

(ب) خونه یکی از دوستای بابام

(الف) کی میای با هم درس بخونیم؟

(ب) فردا

(الف) پس، فردا منتظرتم

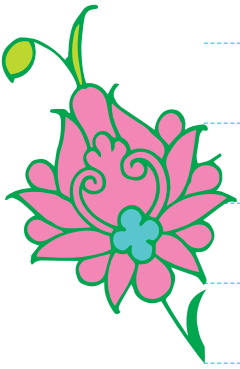
(ب) باشه، می‌بینمت

یادداشت:

A large white rectangular area with rounded corners, containing 18 horizontal blue dashed lines for writing.

نگاه کن و بنویس

۱ با توجه به هر تصویر، جمله‌ای مناسب بنویسید.

۲ واژه‌هایی را که حروف (ص، ط) در آنها به کار رفته است، از متن «بخوان» بیابید و بنویسید.

۳ در هر جمله، شکل صحیح کلمه‌های غلط را که زیر آنها خط کشیده شده است، بنویسید.

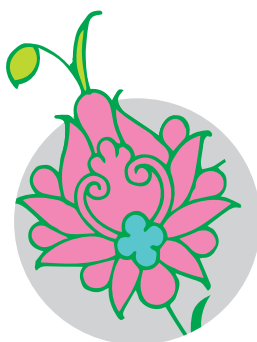
(الف) کار گروهی یک فعالیت اشتماعی است. (.....)

(ب) معمولاً در بازی‌های گروهی، یک نفر به عنوان «رهبر» انتخاب می‌شود. (.....)

۴ با توجه به معنی، املاي درست واژه را با علامت مشخص کنید.

(الف) یک فرد از یک گروه = عضو عضو

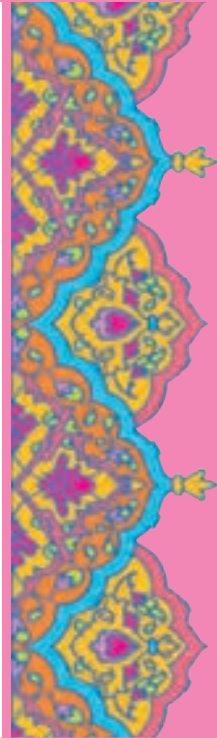
(ب) دور هم نشستن برای همفکری = جلسه جلسه

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

روزی در فصل بهاران با جمعی از دوستداران، به هوای گشت و تماشای صحرا و دشت، بیرون رفتیم. چون در جایی خرم، جای گرفتیم و سفره انداختیم، سگی از دور دید و خود را نزدیک ما رساند. یکی از دوستان، پاره‌سنگی برداشت و آنچنان که نان پیش سگ اندازد، پیش وی انداخت. سگ، سنگ را بوی کرد و بی‌توقف بازگشت. سگ را صدا کردند؛ اما التفات نکرد. یکی از آنان گفت: «می‌دانید که این سگ چه گفت؟» گفت: «این بدبختان از بخیلی و گرسنگی، سنگ می‌خورند؛ از خوان و سفره‌ایشان چه توقع می‌توان داشت.»
(جامی، بهارستان)

۱ چرا سگ به جمعی که به صحرا رفته بودند، نزدیک شد؟

---

۲ علت صدا زدن سگ چه بود؟

---

۱ خط‌های زیر، مصراع‌های یک «غزل» را نشان می‌دهد. جایگاه قافیه را با علامت (x) مشخص کنید.

.....

.....

.....

۲ در نوشتن نامه به چه نکته‌هایی توجه می‌کنیم؟ آنها را بنویسید.

.....

.....

۳ برای گفت‌وگوی زیر علائم نگارشی مناسب قرار دهید.

(الف) فردا قراره بریم اردو

(ب) کجا می‌رین

(الف) اطراف تهران. هر پنج نفر یک گروه شدیم

(ب) برای چی

(الف) برای اینکه هر کی یه سری از وسایلو بیاره

(ب) تو چی قراره ببری

(الف) من قراره زیرانداز و نوشیدنی و دوربین عکاسی ببرم

(ب) ساعت چند برمی‌گردین

(الف) حدودای عصر برمی‌گردیم

(ب) لباس مناسب با خودت ببر

(الف) حتماً

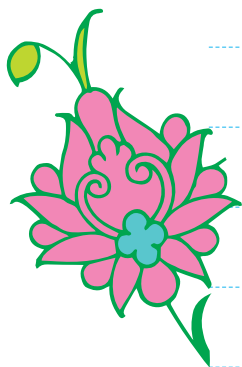
۱ نامه‌ای به یکی از دوستان قدیمی خود بنویسید و فضای مدرسه فعلی تان را برایش شرح دهید.

A series of horizontal dashed lines for writing.

یادداشت:

A large white rectangular area with rounded corners, containing 18 horizontal blue dashed lines for writing.

نگاه کن و بنویس

۱ به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به هر تصویر پنج کلمه مرتبط با تصویر بنویسید.

---

۲ مانند نمونه، با حروف در هم ریخته زیر، کلمه‌های معنادار بسازید.

ز ه م و - ط ل ا ه م ع - گ ه ف ر ن

ص و ت ی ر - ر ت ی خ ا

موزه:

۳ با توجه به معنی، در جاهای خالی یک حرف مناسب قرار دهید.

الف) با..... دید = دیدار کردن (ز، ذ) **ب** گران..... = پرارزش (هـ، ح)

ج) خ..... انه = گنجینه (ض، ز) **د** با..... تان = قدیم (س، ص)

۴ برای هر کلمه، یک هم خانواده بنویسید.

الف) تصویر:..... **ب** مجموعه:.....

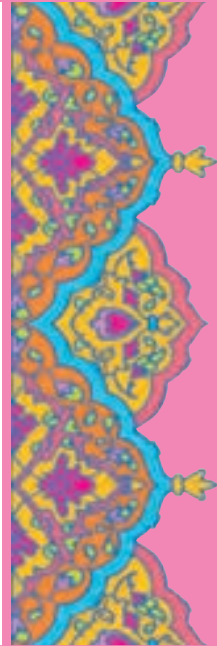
ج) جاذبه:..... **د** افتخار:.....

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

حاکمی، دو گوشش ناشنوا شد. مداوای طبیبان هم اثری نکرد. حاکم از این پیشامد که باعث شد او دیگر صدای هیچ مظلومی را نشنود، بسیار ناراحت بود و نمی‌دانست چه کند. روزی شخص دانایی، نزدش رفت و با اشاره و به کمک نوشتن به او گفت: «ای سلطان، چرا غمگین هستید؟ شما یکی از حس‌های خود را از دست داده‌اید، خداوند به شما حواس دیگر هم داده است که سالم‌اند، آنها را به کار بگیرید.» حاکم، کمی اندیشید و گفت: «ای حکیم، راست می‌گویی، من از نعمت‌های دیگر غافل بوده‌ام.»

(جامی)

۱ چرا حاکم غمگین بود؟

---

۲ علت تغییر عقیده حاکم چه بود؟

---

۱ مانند نمونه فعل مناسب را در جای خالی قرار دهید.

(الف) دیروز آرش یک کتاب به من داد. (داد، دادید)

(ب) امیر و مریم صبح زود از خواب (.....) (بیدار می شود، بیدار می شوند)

(ج) مردم همیشه باید به یکدیگر (.....) (احترام بگذارند، احترام بگذارد)

(د) آقای وزیر امروز بیمارستانی را (.....) (افتتاح می کند، افتتاح می کند)

۲ مانند نمونه عنوان های نامه های زیر را مشخص کنید.

(الف) برادر عزیزم (خانوادگی)

(ب) مدیر محترم اداره (.....)

(ج) همسایه محترم (.....)

(د) سردبیر گرامی مجله (.....)

۱ یکی از موزه‌هایی را که تا به حال از آن بازدید کرده‌اید، توصیف کنید.

موزه

---

۲ با استفاده از کلمه‌های پرسشی زیر متنی در ده سطر بنویسید.

کی، کجا، چرا

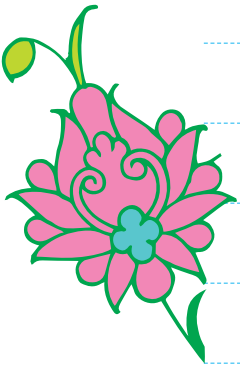

یادداشت:

A large white rectangular area with rounded corners, containing 18 horizontal blue dashed lines for writing.

نگاه کن و بنویس

۱ درباره تصویرهای زیر یک جمله بنویسید.

۲ مترادف هر واژه را بنویسید.

(الف) میهن = ...
(ب) خانه = ...
(ج) قدیمی = ...
(د) شهرنشین شدن = ...

۳ مانند نمونه برای هر تمرین یک کلمه بنویسید که با حرف‌های داده شده، کامل شوند.

(الف) ..... ح (تفریح)
(ب) ..... ص
(ج) ..... ل
(د) ..... ز

۴ مانند نمونه هر دسته از حرف‌ها را با یکدیگر ترکیب کنید و کلمه‌ای معنادار بنویسید.

(الف) (ه، ش، ر) ← شهر
(ب) (ن، ظ، ر) ← .....
(ج) (ح، ک، ر، ت) ← .....
(د) (ع، ی، ق، م) ← .....

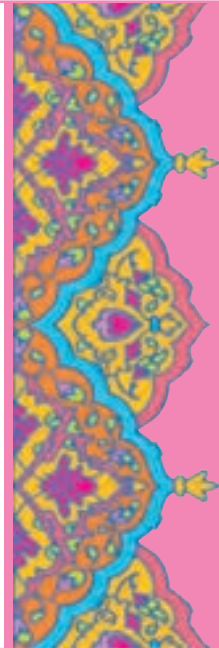

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

روزی، شخصی نزد طبیب رفت و گفت: «شکم من به غایت درد می‌کند، آن را
علاج کن که بی‌طاقت شده‌ام.»
طبیب گفت: «امروز چه خورده‌ای؟»
مریض گفت: «نان سوخته»
طبیب غلام خود را گفت: «داروی چشم را بیاور تا در چشم او کشم!»
مریض گفت: «من درد شکم دارم، داروی چشم را چه کنم؟»
طبیب گفت: «اگر چشمت روشن بودی، نان سوخته نخوردی!»

(لطایف الطوایف، فخرالدین علی صفی)

۱ علت بی‌طاقتی بیمار چه بود؟

---

۲ مقصود از جمله: «اگر چشمت روشن بودی» چیست؟

---

۱ جاهای خالی را با کلمه‌های مناسب کامل کنید.

(الف) آوردن قافیه در مصراع سوم دوبیتی ..... است.

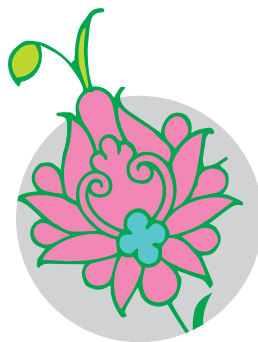
(ب) قالب چهارپاره از چندین قسمت درست شده است که به هر قسمت ..... می‌گویند.

۲ شکل زیر قالب چهارپاره را نشان می‌دهد. جای کلمه‌های قافیه را بر روی آن با علامت (×) مشخص کنید.

.....
.....

***

.....
.....

۱ زندگی نامه یکی از افراد مشهور کشور خود را در چند بند بنویسید.

A series of horizontal dashed lines for writing.

۲ گفت‌وگوی زیر را با دقت بخوانید و آن را به زبان گفتاری درآورید.

الف) به آثار باستانی علاقه داری؟

ب) بله، خیلی هم دربارهٔ این آثار مطالعه می‌کنم.

الف) پس حتماً ارگ بم را هم می‌شناسی؟

ب) بله، ارگ بزرگ بم از آثار باستانی ایران است که قدمت زیادی دارد و در مسیر جادهٔ ابریشم قرار داشته است.

الف) شنیده‌ام که خانه‌های ارگ بم از آجرهای پخته نشده یا همان خشت، ساخته شده است.

ب) درست است ارگ بم یکی از بزرگ‌ترین مجموعه‌های خشت و گلی جهان است.

آینه کاری

درس ۶

نگاه کن و بنویس

۱ درباره تصویر زیر یک بند بنویسید.

---

۲ واژه‌های مهمّ املائی متن «بخوان» را با خطّی زیبا و خوانا بنویسید.

۳ مانند نمونه، برای هر تمرین یک کلمه بنویسید که با حرف‌های داده شده، آغاز شوند.

مانند: ط ← طلب

طلب	ط
.....	ص
.....	غ
.....	ح

۴ کدام گزینه با توجه به معنی آن غلط است؟

(الف) خالق = آفریننده

(ب) امارت: ساختمان

(ج) جیوه = فلزی به رنگ نقره

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

یکی را از حکما شنیدم که می‌گفت: «هرگز کسی به جهل خویش اقرار نکرده است؛ مگر آن کس که چون دیگری در سخن باشد، همچنان ناتمام گفته، سخن آغاز کند.»

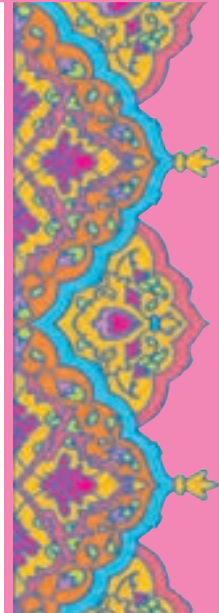
میاور سخن در میان سخن

سخن را، سراسر است ای خردمند و بُن

نگوید سخن تا نبیند خموش

خداوند تدبیر و فرهنگ و هوش

(گلستان، باب چهارم: در فواید خاموشی)

۱ از نظر حکیم چه کسی به نادانی خود اقرار می‌کند؟

۲ انسان هوشمند و با تدبیر در چه زمانی سخن می‌گوید؟

۳ متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

الف) تا به حال درباره آئینه کاری چیزی شنیده‌ای؟

ب) آئینه کاری یکی از هنرهای تزیینی ایران است.

الف) آئینه در فرهنگ ایرانی نماد چیست؟

ب) نماد پاکی و روشنایی و راستگویی است؛ در معماری هم همین معنا را دارد.

الف) آینه کاری از کی و چگونه در ایران آغاز شد؟

ب) آینه و آینه کاری پیشینه بسیار قدیمی دارد. در آثار باستانی ایران، قاب‌های آینه به جا مانده است ولی

شیشه‌های آن از بین رفته است.

۱ آینه در فرهنگ ایرانی نماد چیست؟

۲ چگونه می‌توان فهمید که در ایران باستان آینه وجود داشته است؟

۱ مانند نمونه مفعول را در هر جمله مشخص کنید.

(الف) مردی سوزنی را در خانه گم کرد. .... سوزنی .....

(ب) صدای او سکوت را در هم شکست.

(ج) سیاوش از روی میز کتاب را برداشت.

۲ مانند نمونه فعل‌هایی را که مفعول می‌گیرند، با علامت (×) مشخص کنید.

(الف) گرفت (×)

(ب) برخاست ( )

(ج) دید ( )

(د) پرید ( )

۱ زندگی نامه خود را به طور خلاصه بنویسید.

Lined writing area with horizontal dashed lines.

نغمه‌های محلی

درس ۷

نگاه کن و بنویس

۱ تصاویر زیر را براساس شماره مرتب کنید. سپس؛ با توجه به تصاویر زیر یک بند بنویسید.

۲ مانند نمونه، با توجه به معنی، در جاهای خالی حرف مناسب قرار دهید.

واژه	معنی	
ن...مه (ع، ق)	آهنگ	(نغمه)
نوا...نده	کسی که ساز می‌زند	.....
گا...واره	تخت خواب نوزاد	.....
عا...فه	مهربانی	.....

۳ برای هر یک از کلمه‌های زیر، دو هم خانواده بنویسید.

الف) منتقل: ..... ب) جمعیت: .....

ج) طبیعت: ..... د) عامیانه: .....

۴ با حرف‌های درهم ریخته زیر، کلمه‌های معنادار بنویسید. (حرف‌ها را می‌توانید تکرار کنید).

م، ی، ز

ل، م، ب

س، ا، ر

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

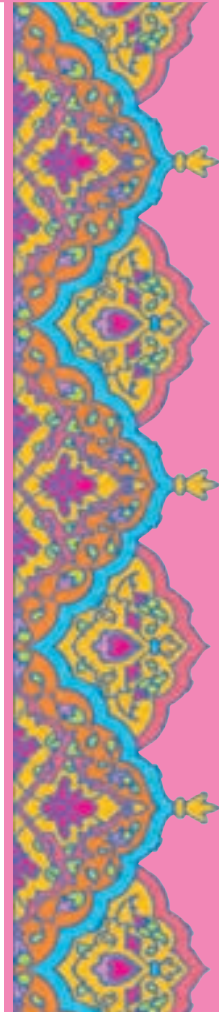

طاووسی و زاغی، در صحنِ باغی به هم رسیدند و عیب و هنر یکدیگر را دیدند. طاووس با زاغ گفت: «این موزهٔ سرخ که در پای توست، لایقِ دیبای نگارین من است. همان وقت که به وجود می‌آمده‌ایم در پوشیدن موزه، اشتباه کرده‌ایم. من موزهٔ سیاه تو را پوشیده‌ام و تو موزهٔ سرخ مرا.»

زاغ گفت: «برخلاف این است؛ اگر خطایی رفته است، در پوشش‌های

دیگر رفته است. باقی پوشش‌های زیبای تو مناسب موزهٔ من است؛ در آن خواب‌آلودگی، تو سر از گریبان من درآوردی و من سر از گریبان تو.» در آن نزدیکی، سنگ‌پشتی بود و آن مجادله را می‌شنید؛ سربرآورد که ای یاران عزیز! از این گفت‌وگوی باطل دست بردارید؛ خدای تعالی همه‌چیز را به یک کس نداده است. هرکس را به دادهٔ خود، خُرسند باید بود و خشنود.

(فوت کوزه‌گری، مصطفی رحماندوست)

۱ علت عیب‌جویی طاووس و زاغ از یکدیگر چه بود؟

۲ سنگ‌پشت دربارهٔ اختلاف طاووس و زاغ چه نظری داشت؟

۱ چه تفاوت‌های ظاهری (از نظر فرم) در شعر «نیمایی» و شعر سنتی «کلاسیک» فارسی وجود دارد؟ آنها را بنویسید.

---

۲ ویژگی‌های گزارش را بنویسید.

---

۳ خلاصه‌ی یکی از داستان‌های عامیانه‌ای (فولکلوریک) را که تا به حال شنیده‌اید، بنویسید.

---

۱ متن زیر را در چند سطر کامل کنید.

آن روز، یک ظهر زیبایی پاییزی بود. باغبان پس از یک روز پرکار، خسته و بی‌رمق زیر سایه درختی دراز کشیده بود. به سبدهای انگور که در نور آفتاب مانند یاقوت می‌درخشید، چشم دوخته بود که ناگهان از بالای درخت

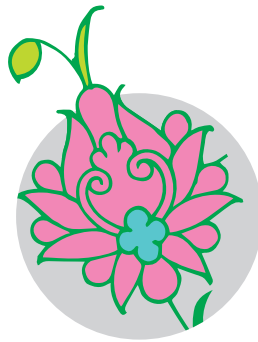
۲ با استفاده از کلمه‌های زیر، متنی در دو بند بنویسید.

برخی، به آرامی، البته، خندان، بادقت، گریان، پنهان، ناچار

Handwriting practice area with 15 horizontal dashed lines.

۳ عنوان مناسبی برای نوشته‌ی بالا بنویسید.

Handwriting practice area with 1 horizontal dashed line.

که دارنده اوی است و نیکی فزای	به یزدان گرای و به یزدان گشای
.....	.....
که او راست بر نیک و بد دستگاه	ز هر بد به دارای گیتی پناه
.....	.....
ازویی دل افروز و پیروز بخت	کند بر تو آسان همه کارِ سخت
.....	.....
بلوئید و پیمان او مشکند	شما دست یلگر به یزدان زیند
.....	.....
بلند آسمان را نگارنده اوست	که بخشنده اوی است و دارنده اوست
.....	.....
منازید با نازش او به کس	ستم دیده را اوست فریادرس
.....	.....
که هست از پس هر فرازی نشیب	نباید نهادن دل اندر فریب
.....	.....

(فردوسی)

نلوهش مکن چرخ نیلوفری را
برون کن ز سر باد خیره‌سری را

بری دان ز افعال چرخ برین را
نشاید نلوهش، ز دانش بری را

چو تو خود کنی اختر خویش را بد
مدار از فلک، چشم نیک اختری را

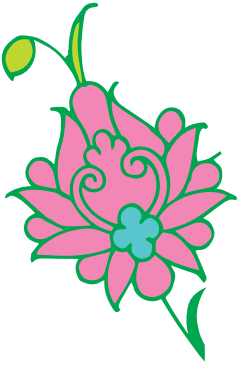
اگر تو ز آموختن سر تنابی
بجوید سر تو همی سروری را

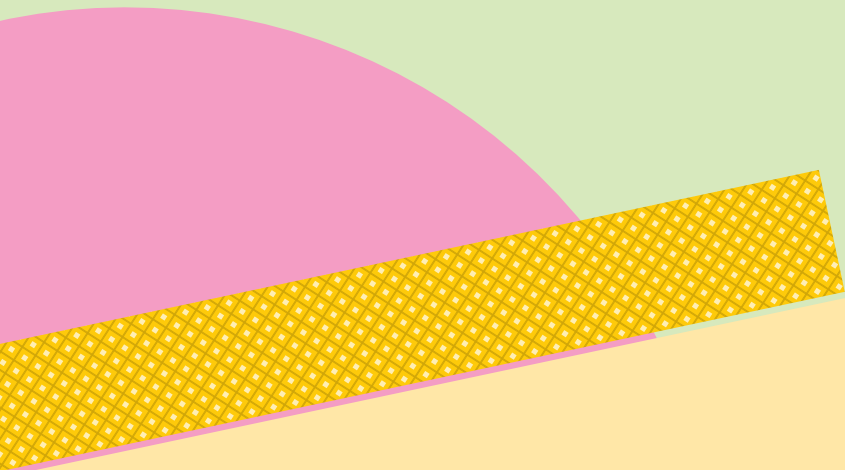
بسوزد چوب درختان بی‌بر
سزا خود همین است مر بی‌بری را

درخت تو گر بار دانش بگیرد
به زیر آوری چرخ نیلوفری را

من آنم که در پای خوکان نریزم
مر این قیمتی در لفظ دری را

(ناصر خسرو)

فارسی آموز

۴ / ۳

درس ۱: باران

درس ۲: گره چینی

درس ۳: سرافراز باشی میهن من

درس ۴: سلام خدا

درس ۵: اصفهان

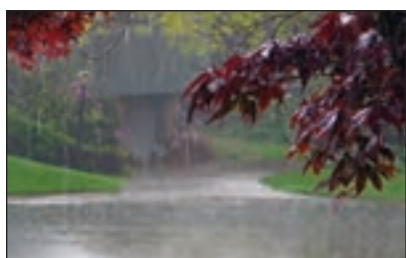
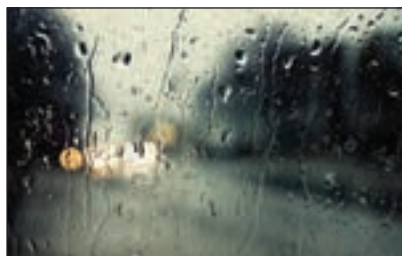
درس ۶: مینیاتور

درس ۷: عروسی

نگاه کن و بنویس

۱ به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به هر تصویر، یک جمله بنویسید.

۲ واژه‌هایی که ارزش املائی دارند، از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

.....

.....

۳ مانند نمونه، هر دسته از حرف‌ها را با یکدیگر ترکیب کنید و کلمه‌های معنادار بنویسید.

قطره	←	(ط، ق، ر، ه)
.....	←	(م، ش، ن، ب)
.....	←	(ر، د، ع)
.....	←	(ط، ا، ر، ت، و)

۴ مانند نمونه، کلمه‌های هم معنی را کنار هم بگذارید.

قوس قزح = رنگین کمان

بارش، رنگین کمان، قوس، قزح، باریدن
طراوت، نمودار، خیس، شادابی

..... ۱

..... ۲

..... ۳

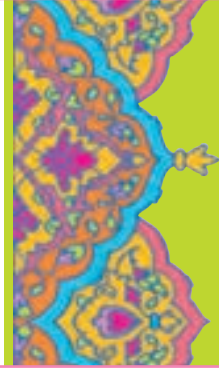
..... ۴

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

یکی را شنیدم از پیروان مرّبی که مریدی را همی گفت: «ای پسر، چندان که تعلق خاطر آدمیزاد به روزی است اگر به روزی ده بودی، به مقام از ملائکه درگذشتی.»

(گلستان سعدی)

۱ عبارت: «تعلق خاطر به روزی داشتن» به چه معنی است؟

---

۲ معنی جمله: «آدمیزاد به مقام از ملائکه درگذشتی» چیست؟

---

۱ مانند نمونه گروه متممی را مشخص کنید.

(الف) پسرک نداشته‌هایش را از خدا طلب کرد. گروه متممی: از خدا

(ب) باران آبادانی و سرسبزی به دنبال دارد.....

(ج) فرمانروا با گروهی بسیار از شهر خارج شد.....

۲ برای تشخیص یک داستان کوتاه، به چه نکته‌هایی باید توجه کرد؟

---

۱ درباره یکی از آداب و رسوم محل زندگی خود دو بند بنویسید.

---

۲ با استفاده از کلمات زیر، متنی در ۱۰ سطر بنویسید.

ابر، بوی نم، قطره، شيروانی، جنگل

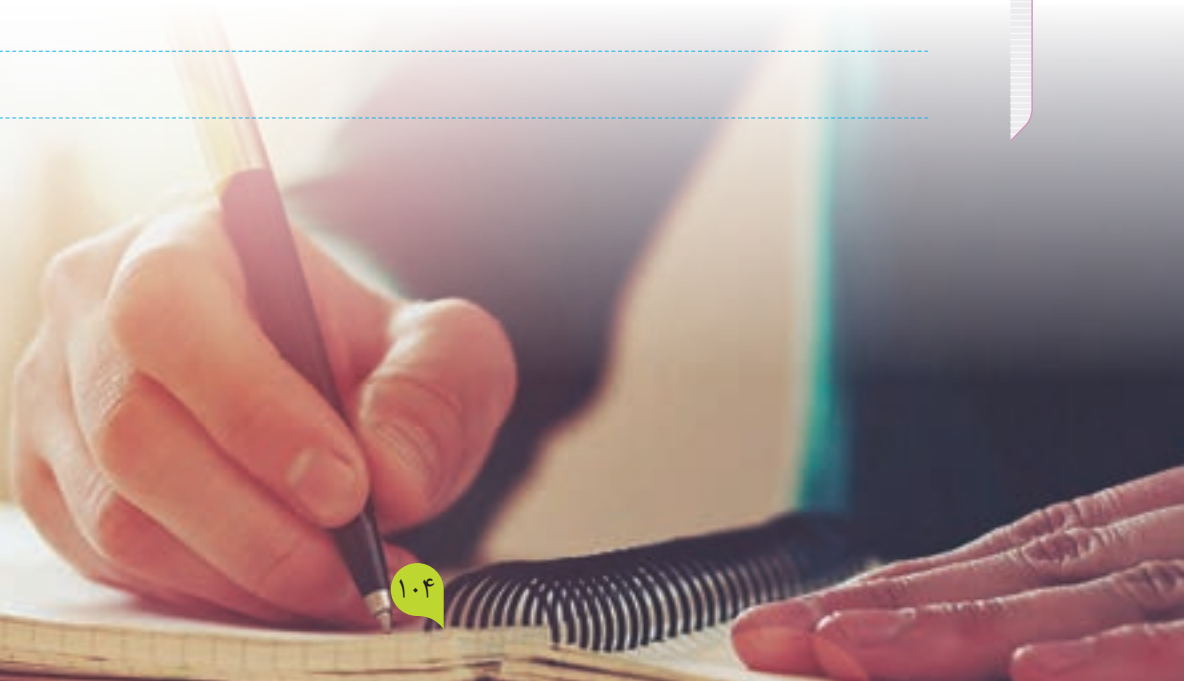

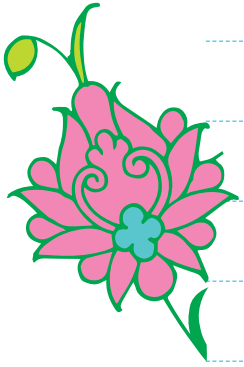

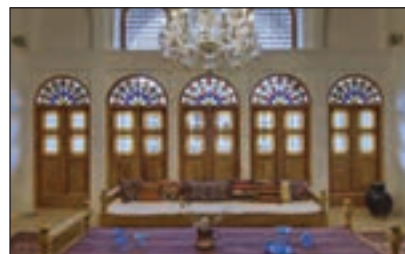
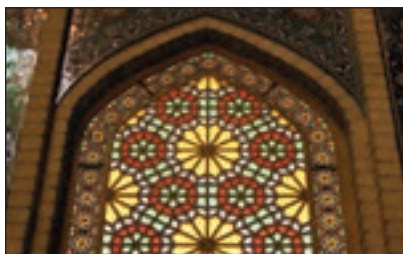
یادداشت:

نگاه کن و بنویس

۱ به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به هر تصویر یک جمله بنویسید.

۲ برای هر یک از کلمه‌های زیر، یک مترادف (هم معنی) بنویسید.

نقش: ..... روشنایی: .....

ظریف: ..... حرفه: .....

۳ مانند نمونه، کلمه‌های هم خانواده را مشخص کنید و کنار هم بنویسید.

تصویر، صنعت، سنت، نظم، خلق، سنن، صنایع، تصاویر، خلقت، منظم

نمونه: (تصویر، تصاویر)

.....

۴ مانند نمونه با هر حرف، کلمه‌های معنادار بنویسید. (حرف اول کلمه مشخص شده است).

الف) ن ← نور

ب) ه ← .....

ج) گ ← .....

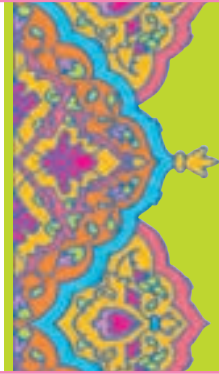
د) ت ← .....

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

روزی خسرو انوشیروان به دادرسی نشسته بود. مردی کوتاه قد پیش آمد و فریاد دادخواهی برداشت. خسرو انوشیروان گفت: «کسی بر انسان کوتاه قد ستم نمی‌تواند کند.» آن مرد گفت: «ای خسرو! آن کس که بر من ستم روا داشت، کوتاه قدرتر از من بود.» خسرو انوشیروان خندید و به او پاداش داد.

(عبید زاکانی، ترجمهٔ حکایت‌های عربی، به کوشش منوچهر علی‌پور)

۱ چرا خسرو انوشیروان به مرد گفت: «کسی بر تو ستم نمی‌تواند کند؟»

۲ علت خندیدن خسرو انوشیروان چه بود؟

۳ «فریاد دادخواهی برداشتن» به چه معنی است؟

۴ با توجه به متن زیر، با طرح پرسش‌هایی مناسب، گفت‌وگوی زیر را تا چهار سطر ادامه دهید.

برج ایفل برجی فلزی در میدان شان دو مارس و در کنار رود سن واقع در شهر پاریس است. برج ایفل که امروزه به عنوان نماد فرانسه شناخته می‌شود، پربازدیدترین بنای جهان و یکی از شناخته‌شده‌ترین بناها در جهان است. ساخت برج ایفل در سال ۱۸۸۷ آغاز و در ۳۱ مارس ۱۸۸۹ به پایان رسید. در آغاز برج ایفل برای

نمایشگاه جهانی و به مناسبت صدمین سالگرد انقلاب فرانسه ساخته شد.

ساخت برج ایفل دو سال و دو ماه طول کشید. ۸۵۰ نفر در ساخت آن کار کرده‌اند. این برج از ۱۸ هزار و ۳۸ قطعه ساخته شده است و برای اتصال آنها از ۲ و نیم میلیون پیچ و مهره و میخ پرچ استفاده شده است. ارتفاع برج ۳۲۴ متر است که در زمان خود مرتفع‌ترین برج جهان بوده است. وزن برج ایفل بیش از ۱۰ هزار تن است که ۷ هزار و ۳۰۰ تن آن فولاد است. نام برج ایفل از نام سازنده‌اش گوستاو ایفل گرفته شده است.

الف) برج ایفل کجاست؟

ب) در کنار رود سن در شهر پاریس.

الف) ساخت این برج چقدر طول کشید؟

ب) دو سال و دو ماه.

الف) چه کسی این برج را ساخت؟

ب) گوستاو ایفل.

الف) .....

ب) .....

الف) .....

ب) .....

۱ مانند نمونه برای هر یک از واژه‌های زیر، یک تشبیه بنویسید.

(الف) پدر مانند کوه محکم و استوار است.

(ب) مادر: .....

(ج) ستاره: .....

۲ متن زیر را بخوانید و پیام آن را بنویسید.

دزدکی چند شاخه گل رز از باغچه پیرمرد چید و فرار کرد. در راه به زیرکی خودش آفرین گفت. وارد حیاط شد. چند کلاغ سیاه گل‌های باغچه را که یادگار پدرش بود، خورده بودند.

.....

.....

.....

.....

.....

۱ درباره تصویر زیر متنی در سه بند بنویسید.

---

۱ به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به هر تصویر، یک جمله بنویسید.

۲ پنج کلمه از متن درس «بخوان» بنویسید که دارای ارزش املائی باشد.

۳ مانند نمونه، با توجه به معنی، حرف مناسب را انتخاب کنید و در جای خالی بنویسید.

معنی	واژه	
جنبیدن	(ز- ض - ذ)	اهتزاز...
آیین‌ها و روش‌ها	(س - ص)	مرا...م
گرامی داشتن	(ز- ذ - ظ)	احترام گ...اشتن
بالا برده شده	(ت، ط)	مر...فع

۴ با توجه به معنی، کدام گزینه نادرست است (با علامت x مشخص کنید).

الف) نماد: سمبل

ب) سرفراذ: سربلند

ج) موفقیت: پیروزی

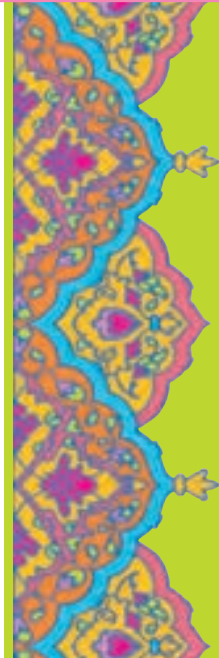

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

اعرابی‌ای را دیدم در حلقهٔ جوهریانِ بصره که حکایت همی کرد که وقتی در بیابان راه گم کرده بودم و از زاد معنی با من چیزی نبود و دل بر هلاک نهاده که ناگاه کیسه‌ای یافتم پرمروارید. هرگز آن ذوق و شادی فراموش نکنم که پنداشتم گندم بریان است و باز آن تلخی و نومییدی که بدانستم که مروارید است.

در بیابان خشک و ریگ روان   تشنه‌را در دهان چه دُر چه صدف
مردِ بی‌توشه کاوفتاد زیای   بر کمر بندِ او چه زر چه خَزَف

(گلستان، سعدی)

۱ عَلت ناامیدی اعرابی چه بود؟

.....

۲ مفهوم دو بیت پایانی این حکایت چیست؟

.....

۱ مانند نمونه، برای نهادهای زیر یک مسند و یک فعل ربطی (اسنادی) مناسب بنویسید؛ سپس مسند و فعل ربطی آن را مشخص کنید.

(الف) معلّم: معلّم در کلاس حاضر بود. مسند: حاضر / فعل ربطی: بود

(ب) پدر بزرگ:

(ج) خیابان:

۲ نقش کلمه‌های مشخص شده را بنویسید.

(الف) من کشورم را دوست دارم. ....

(ب) دفاع از وطن، وظیفهٔ ملی ما است. ....

۱ دربارهٔ وظیفهٔ انسان در دفاع از میهن خود، هشت سطر بنویسید.

---

۲ جمله‌های نوشتاری زیر را به صورت گفتاری درآورید.

الف) چرا باید به پرچم کشورمان احترام بگذاریم؟

ب)

الف) چرا در مراسم صبحگاهی، پرچم ایران را بالا می‌برند؟

ب)

الف) وقتی پرچم کشورمان را بالا می‌برند، چه احساسی دارید؟

ب)

الف) در چه مناسبت‌هایی پرچم کشورها را بالا می‌برند؟

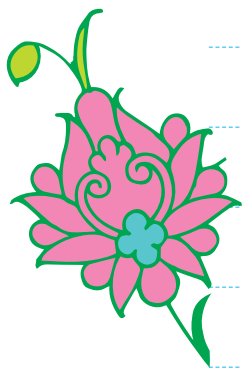
ب)

الف) پرچم هر کشور نشانهٔ چیست؟

ب)

یادداشت:

A large white rectangular area with rounded corners, containing 18 horizontal blue dashed lines for writing.

سلام خدا ❖

درس ۴

نگاه کن و بنویس

۱ به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به هر تصویر، یک جمله بنویسید.

مانند نمونه هم خانواده هر یک از کلمه‌های زیر را مشخص کنید و در کنار هم بنویسید. ۲

مسجد، نور، اذان، عطر، رسول، مناره، مساجد، مؤذن، معطر، ارسال

نمونه: (مسجد، مساجد)

مانند نمونه در جای خالی برای هر کلمه، یکی از حرف‌های مناسب داخل کمانک را قرار دهید و معنی آن را بنویسید. ۳

بنویسید.

منظره	←	(ذ، ز، ض، ظ)	منـ...ره
.....	←	(ذ، ز، ض، ظ)	و...و
.....	←	(ذ، ز، ض، ظ)	...یارت
.....	←	(ذ، ز، ض، ظ)	آ...ان

مانند نمونه کلمه‌های زیر را در جدول پیدا کنید. ۴

ب	ا	ر	ح	م
آ	د	ص	م	هـ
ت	س	و	د	ر
ش	ت	س	ر	پ

– محراب

– مهر

– پرستش

– هم صدا

– حمد

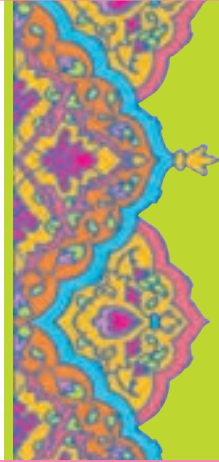
– دوست

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

اسکندر مقدونی مرد فقیر و ژنده پوشی را دید که با چیره زبانی سخن می‌گفت. روی به او کرد و گفت: «لباس‌های تو باید مانند سخنانت باشد.» مرد خوش سخن گفت: «ای فرمانروا، من به سخن گفتن قادرم و تو به لباس بخشیدن.» اسکندر سخن او را بیسندید و لباسی گران‌بها به او داد.

(لطایف و پندهای تاریخی، ناهید فرشاد مهر)

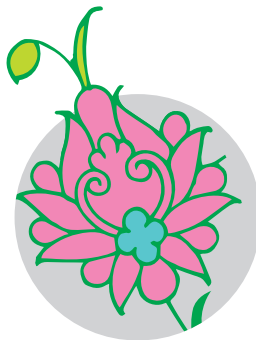

۱ خوب و بجا سخن گفتن چه فایده‌هایی دارد؟ دو نمونه مثال بزنید.

---

۲ چرا اسکندر لباسی گران‌بها به فقیر بخشید؟

---

۱ مانند نمونه، برای هر یک از واژه‌های زیر یک جمله به شیوهٔ جان بخشی بنویسید.

الف غنچه: غنچه چشم‌هایش را باز کرد و به خورشید نگریست.

ب بلبل: .....

ج رایانه: .....

۲ جمله‌های زیر را بخوانید و آن را با زاویهٔ دید «سوم شخص» بنویسید.

من آگاهانه آنچه را که احساس می‌کنم و می‌اندیشم، می‌گویم و انجام می‌دهم.

---

۳ مانند نمونه افعال و ضمایر گفت و گوی زیر را به صورت جمع در آورید.

الف تا به حال به سفر حج رفته‌ای؟

تا به حال به سفر حج رفته‌اید؟

ب بله من سال پیش همراه مادربزرگ و پدربزرگم به سفر حج رفتم.

الف من تا به حال به مکه نرفته‌ام. بار اول که چشم‌ت به کعبه افتاد، چه حسّی داشتی؟

ب دیدن عظمت کعبه و مردم سفید پوشی که به صورت هماهنگ دور کعبه می‌چرخند، حسّ شگفت‌انگیزی

در من به وجود آورد.

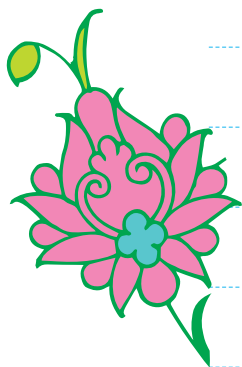
۱ در دو بند بنویسید شما چگونه شکر نعمت‌های خدا را به جا می‌آورید؟

Handwriting practice lines consisting of 12 horizontal dashed lines.

یادداشت:

A large white rectangular area with rounded corners, containing 18 horizontal blue dashed lines for writing.

نگاه کن و بنویس

۱ به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به هر تصویر، یک جمله بنویسید.

مانند نمونه برای هر یک از کلمه‌های داده شده، یک هم خانواده بنویسید. ۲

(الف) عمارت ← معماری

(ب) شهرت ←

(ج) جاذبه ←

(د) متمدن ←

با توجه به متن درس مانند نمونه کلمه‌های ناتمام زیر را با قرار دادن حرف‌های مناسب کامل کنید. ۳

کاخ عالی قاپو	←	کاخ عالی ..... پو
.....	←	بازار قیـ.....
.....	←	کاخ چـ.....
.....	←	صنا ..... دستی

مانند نمونه متضاد هر واژه را بنویسید. ۴

(الف) قدیمی ← جدید

(ب) معروف ←

(ج) محکم ←

(د) مرتفع ←

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

کلاغ‌ها را چگونه می‌بینی؟ صدایشان را چگونه می‌شنوی؟ کلاغ زیباتر است یا بلبل؟ آواز کدامشان دلنشین‌تر است؟

... کلاغ خودش را دوست نداشت و بودنش را. از کائنات گله داشت. فکر می‌کرد، در دایرهٔ قسمت، نازیبایی سهم اوست. او غمگینانه گفت: «کاش خداوند این لکهٔ سیاه را از هستی می‌زدود!»

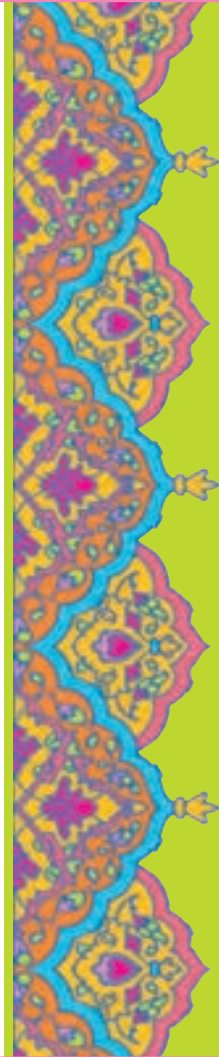
خدا گفت: «سیاه کوچکم، صدايت ترنمی است که هر گوشي زیبایی آن را درک نمی‌کند. فرشته‌ها با صدای تو به وجد می‌آیند، بخوان، فرشته‌ها منتظرند.»

کلاغ، هیچ نگفت. نیم‌نگاهی به آسمان انداخت. در صفحهٔ آبی آسمان، ابرهای سیاه، ابرهای سفید، دوشادوش هم در حرکت بودند. خورشید هم بود؛ با لباسی خوش‌رنگ؛ گاهی روی صفحهٔ آبی، گاهی پشت لکهٔ سیاهی.

خدا گفت: «سیاه، چونان مرگب که زیبایی را با آن می‌نویسند زیبایی‌ات را بنویس؛ زیرا اگر تو نباشی، جهان من چیزی کم دارد. خودت را از آسمان دریغ نکن.»

کلاغ، خواند. این بار اما عاشقانه‌ترین آواز را. با آوازش جهان زیبا شد. آسمان لبخند زد. ابرهای سیاه و سفید از شوق گریستند.

(هر قاصدکی یک پیامبر است. با تلخیص و تغییر)

۱ چرا کلاغ خود را دوست نداشت؟

---

۲ چرا آسمان زیبا شد و ابرها گریستند؟

---

۱ مانند نمونه، فعل‌های ساده، پیشوندی و مرکب را مشخص کنید و هر یک را در گروه خود قرار دهید.

«ساختم، مراقبت کرد، برگشتند، فرو رفت، فریاد زد، گذشتیم، پرتاب کردند، گرفت، در رفت»

..... ساختم،	فعل ساده
.....	فعل پیشوندی
.....	فعل مرکب

۲ متن زیر را بخوانید و نوع توصیف آن را (مستقیم، غیر مستقیم) مشخص کنید.

جلوی ما یک خانواده پر جمعیت ایستاده بودند و به نظر می‌رسید پول زیادی نداشتند. شش بچه که همگی زیر دوازده سال بودند، لباس‌های کهنه ولی در عین حال تمیزی پوشیده بودند.

۳ برای هر یک از فعل‌های ساده، پیشوندی و مرکب یک مثال بزنید و با آن یک جمله بنویسید.

---

۴ با توجه به کلمه‌های داخل کمانک، فعل‌های گفت و گوی زیر را به زمان گذشته بنویسید.

(الف) تا حالا به اصفهان ..... (رفتن)؟

(ب) آره، پارسال ..... (رفتن) خیلی شهر قشنگیه.

الف) من از زاینده رود خاطرات زیادی ..... (داشتن) قبلاً پدر بزرگم تو اصفهان زندگی
..... (کردن).

ب) میگن زاینده رود، رود خونه‌ی قشنگیه و چن تا پل معروف هم داره.

الف) آره، سی و سه پل و پل خواجه از معروف‌ترین پل‌های زاینده رود هستن.

ب) میدون نقش جهان را ..... (دیدن)؟ میدون بزرگیه!

الف) قبلاً، این میدون محلّ بازی چوگان و محلّ برگزاری نمایش‌های گوناگون .....
(بودن).

۱ دربارهٔ زیبایی‌های شهر اصفهان دو بند بنویسید.

Handwriting practice lines consisting of ten horizontal dashed blue lines.

نگاه کن و بنویس

۱ به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به هر تصویر، یک جمله بنویسید.

۲ واژه‌های مهمّ املائی بخش «بخوان» را پیدا کنید و یک بار از روی آن بنویسید.

۳ معادل فارسی هر یک از کلمه‌های زیر را بنویسید.

..... (الف) پرسپکتیو: (ب) فریم:

..... (ج) فرم: (د) موبایل:

۴ مانند نمونه، هر دسته از حرف‌ها را با یکدیگر ترکیب کنید و کلمه‌ای معنادار بسازید.

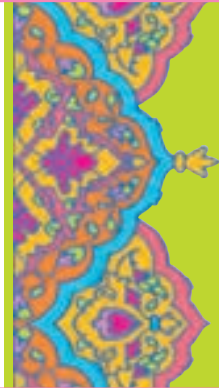
طرح	←	(ر، ط، ح)
.....	←	(ر، د، س)
.....	←	(و، ص، ر، ت)
.....	←	(ط، ی، ب، ت، ع)

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

یکی اسبی از دوستی به قرض خواست. گفت: «اسب دارم، اما سیاه است.»
گفت: «مگر اسب سیاه را نمی‌توان سوار شد؟» گفت: «چون نخواهم داد،
همین قدر بهانه بس است!»

(کلیات عبید زاکانی)

۱ به نظر شما دلیل بهانه آوردن شخصی که اسبش را قرض نداد، چه می‌تواند باشد؟

۲ متن حکایتی را که خواندید به فارسی معیار بنویسید.

۱ متن زیر را بخوانید و لحن‌های جمله‌های آن را مشخص کنید.

هوا سرد بود. باران می‌آمد. ملودی زیبایی در خانه شنیده شد. یک مرتبه قابلمه‌ها زیر سقف رنگ‌ورو رفته صف کشیدند. وای خدای من! سقف خانه دارد چکه می‌کند.

.....

۲ عبارت کنایی «چشم بر چیزی داشتن» را توضیح دهید.

.....

.....

.....

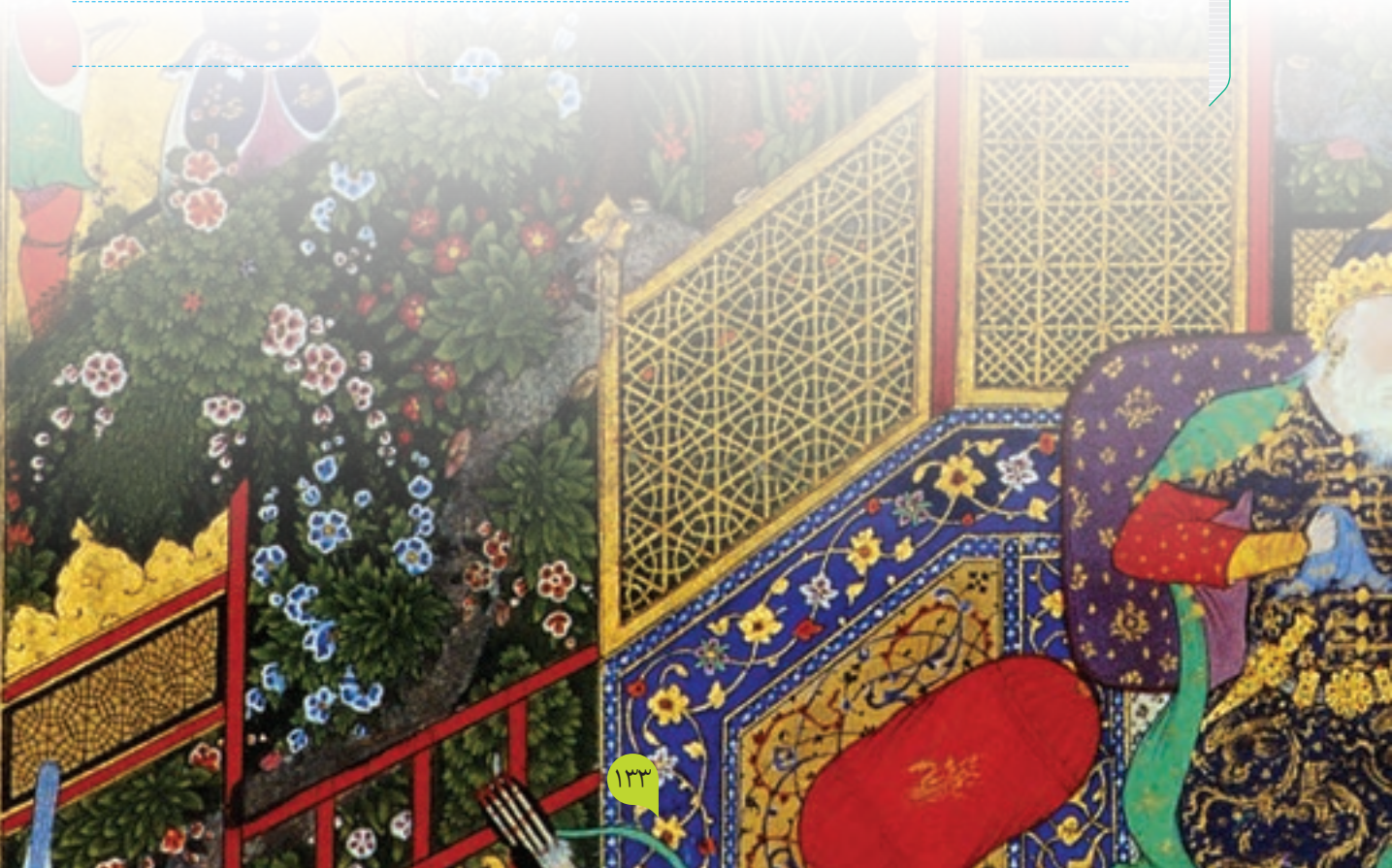
.....

.....

.....

.....

.....

۱ درباره یکی از تابلوهای نقاشی یا مینیاتور دو بند بنویسید.

---

۲ گفت و گوی زیر را به فارسی معیار درآورید.

(الف) میدونی معنی مینیاتور چیه؟

(ب) مینیاتور یعنی طبیعت کوچیک و ظریف.

(الف) از کی این کلمه وارد زبان فارسی شد؟

(ب) از دوره قاجار.

(الف) مینیاتور در واقع مربوط به کدام کشور میشه؟

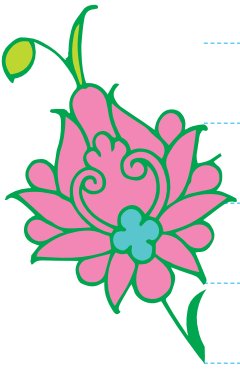

(ب) مینیاتور توی ایران متولد شد، بعد به چین رفت و از دوره مغول ها به صورتی کامل به ایران برگشت.

یادداشت:

A large white rectangular area with rounded corners, containing 15 horizontal blue dashed lines for writing.

نگاه کن و بنویس

۱ به تصاویر زیر نگاه کنید و با توجه به هر تصویر، یک جمله بنویسید.

۲ برای هر یک از کلمه‌های زیر، یک هم خانواده بنویسید.

الف) هدیه: ..... ب) مبارک: .....

ج) رابطه: ..... د) استقبال: .....

۳ مانند نمونه با توجه به معنی، در جای خالی حرف مناسب داخل کمانک قرار دهید و کلمه را کامل کنید.

سنت	(ت - ط)	←	روش
عـل	(ث - س - ص)	←	ماده شیرینی که زنبور تولید می‌کند
و...لت	(ص - س)	←	پیوند
مجهـ	(ذ، ز، ض)	←	آماده

۴ مانند نمونه جدول روبه‌رو را کامل کنید.

۱	ع	ر	و	س	*	*	*
۲							
۳							*
۴							*

افقی

۱ دختری که تازه ازدواج می‌کند.

۲ دفتر یا ورقه‌ای که در آن پیمان ازدواج را ثبت می‌کنند.

۳ همان «جهاز» است.

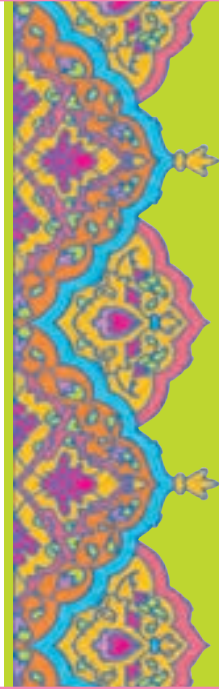
۴ ظرفی که در آن «شمع» قرار می‌دهند.

متن زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

در روزگار عیسی علیه السلام سه مرد در راهی می‌رفتند. گنجی یافتند. گفتند: «یکی را بفرستیم تا برای ما خوردنی آورد.» یکی را فرستادند، او طعام خرید و با خویش گفت: «باید زهر در این طعام کنم تا ایشان بخورند و بمیرند و گنج به من ماند.» آن دو مرد دیگر گفتند: «وقتی این مرد باز آید و طعام بیاورد، وی را می‌کشیم تا گنج به ما ماند.» چون او بیامد و طعام زهرآلود بیاورد، وی را بکشتند. سپس طعام بخوردند و بمردند. عیسی علیه السلام بر آنها بگذشت با یاران گفت: «بنگرید که چگونه هر سه مرد از بهر گنج نابود شدند ولی گنج همچنان باقی است!»

(مرزبان نامه، سعدالدین وراوینی)

۱ دلیل مرگ مردانی که گنج پیدا کرده بودند، چه بود؟

---

۲ متن چه پیامی دارد؟

---

۱ مانند نمونه در جمله‌های زیر قیدها را مشخص کنید.

الف) پرنده آرام بر شاخه نشست. (آرام)

ب) احتمالاً دوستم در کلاس نیست. (.....)

ج) شما می‌توانید هفته آینده به مرخصی بروید. (.....)

د) مهمان‌ها همیشه با لبخند با میزبان روبه‌رو می‌شوند. (.....)

۲ به نظر شما چه عواملی باعث استحکام ازدواج می‌شود؟ توضیح دهید.

---

۱ در محل زندگی شما مراسم عروسی چگونه برگزار می شود؟

---

۲ با توجه به متن زیر، متنی در ده سطر بنویسید.

ساییدن قند

رسم های زیادی در ارتباط با ازدواج وجود دارد. به عنوان مثال در زمان عقد در حالی که عروس و داماد در کنار سفره عقد نشسته اند، یک پارچه سفید را بالای سر عروس و داماد می گیرند. یکی از اقوام شروع به ساییدن دو کله قند بزرگ بالای سر آن دو می کند و در همان حال برای خوشبختی آنان دعا می کند. معمولاً کسی که قند را می ساید، باید قابل اعتماد و محبوب باشد.

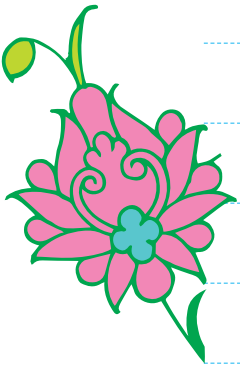

یادداشت:

A large white rectangular area with rounded corners, containing 15 horizontal blue dashed lines for writing.

خدایا جهان پادشاهی تو راست	ز ما خدمت آید خدایی تو راست
پناه بلندی و پستی تویی	همه نیستند آنچه هستی تویی
همه آفریده است بالا و پست	تویی آفریننده هر چه هست
تویی برترین دانش آموز پاک	ز دانش قلم رانده بر لوح خاک
خرد را تو روشن بصر کرده‌ای	چراغ هدایت تو بر کرده‌ای
تویی کاسمان را برافراختی	زمین را گذرگاه او ساختی
تویی کافریدی ز یک قطره آب	گرهای روشن تر از آفتاب
جواهر تو بخشی دل سنگ را	تو در روی جوهرکشی رنگ را
جهانی بدین خوبی آراستی	برون زان که یاریگری خواستی

(نظامی)

با قلب پاره پاره و با سینه‌ای کباب	ما را رها کنید در این رنج بی حساب
.....	.....
مرغم درون آتش و ماهی برون آب	عمری گذشت در غم هجران روی دوست
.....	.....
پیری رسید غرق بطالت پس از شباب	حالی نشد نصیم از این رنج و زندگی
.....	.....
در پیری از تو هیچ نیاید به غیر خواب	هان ای عزیز، فصل جوانی به هوش باش
.....	.....
در خرقة شان به غیر «منم» تحفه ای میاب	این جاهلان که دعوی ارشاد می کنند
.....	.....
پنهان نموده ایم چو پیری پس خضاب	ماعیب و نقص خویش و مال و جمال غیر
.....	.....
تا کی کلام بیهوده، گفتارِ ناصواب	دم برنیار و دفتر بیهوده پاره کن
.....	.....

(امام خمینی قدس سره)

